

במושב הנעילה של הכנס בנושא מזרח תיכון חדש אמר האלוף עמוס ידלין, לשעבר ראש אמ"ן:

ההרתעה הישראלית חזקה אבל חמקמקה. קשה לבחון עד מתי תחזיק מעמד

"ישראל נמצאת במצב פרדוקסלי שעלול להכניס אותנו לוורטיגו מחשבתי", אמר האלוף עמוס ידלין, לשעבר ראש אמ"ן בצה"ל, במושב הנעילה של כנס הרצליה של המרכז הבינתחומי. לדברי ידלין, הגבולות שקטים, יש הפסקת אש מצד חיזבאללה והחמאס, שמלווה בריסון ארגונים קיצוניים ממנו. ההרתעה הישראלית חזקה אבל חמקמקה. ניתן לבחון אותה היטב בדיעבד אבל קשה לבחון עד מתי תחזיק מעמד.

לדברי ידלין, למדינת ישראל כלכלה יציבה וצומחת אשר צלחה את המשבר לפני שנתיים ומחזיקה מאגר אנרגיה. לכאורה הכול טוב. ידלין מייחס את השקט שמסביבנו לשלוש מערכות שנמשכו כעשור נגד הטרור הפלסטיני, החיזבאללה והחמאס. מערכות אלו ניסו להוריד את ישראל על ברכיה אבל באמצעות ארגוני הביטחון שלה, מדינת ישראל הצליחה להוריד את טרור הרמה אפסית. לדבריו, אלו לא ניצחונות דרמטיים אבל הצלחנו לפגוע בטרור. המדינות והארגונים סביב לא יורים אבל זה לא בגלל כוונתם לא להתמודד עם ישראל. הם עדיין לא מכירים בקיומה, בעזה ובלבנון מתכוננים לסיבוב הבא ואנחנו יכולים להגיע להתנגשות גדולה.

באשר לאיום האיראני, אמר ידלין כי לאיראן יש אינטרס להתקדם לאט לפצצה הגרעינית. מנהיג איראן יכול לתת היום פקודה למדענים והפצצה תהיה מוכנה הרבה לפני 2015 אבל זהו מהלך שמנוגד לאסטרטגיה שלהם. הם רוצים להגיע עם יכולות ורק אז לפרוץ עם הפצצה בעיתוי שייראה מתאים בעיניהם.

לדברי ידלין, האיראנים מחלקים את העולם לשני מחנות: האיראני מול המערבי. בעיניהם מדובר בהתנגשות בין תפישות עולם, תרבות, פוליטיקה, מחשבות, עקרונות, נורמות, ערכים והתנהגות. הם חושבים ומאמינים כי ההיסטוריה איתם, ששיטתם צודקת ושהם ינצחו. הם מסתכלים על המערב ועל הדמוקרטיה, שמאמינה בכלכלת שוק, וחושבים שזו תרבות שוקעת של מפונקים, שרמת החיים שלהם היא הערך החשוב. הם מאמינים שידם תהיה על העליונה ושהם מצאו את נקודת התורפה במערב ובישראל ומכינים עצמם לפגיעה בה. זוהי הסיבה שהם מתמקדים בנשק להשמדה המונית או על ידי כוח אש מסיבי שיפגע באורח החיים הרגוע ובכלכלה באמצעות נשק תלול מסלול.

במושב "הסנקציות על איראן - עד כמה הן משפיעות באמת?" אמר המומחה לענייני איראן, מהדי קולג'י:

הדבר היחיד שיכול להרוס את הרפובליקה האסלאמית הוא עוצמה רכה: תקשורת, פרופסורים, זכויות אדם, תנועות אזרחיות דמוקרטיות ולא אלימות

"המדיניות הכלכלית של אחמדינ'ג'אד היא מנגנון הרס עצמי שפוגעת בכלכלה האיראנית הרבה יותר מהסנקציות שמוטלות על איראן", מהדי קולג'י, מומחה לענייני איראן ממכון וושינגטון למדיניות ארצות הברית למזרח הקרוב, במושב "הסנקציות על איראן - עד כמה הן משפיעות באמת?", שנערך במסגרת כנס הרצליה 2011 במרכז הבינתחומי. לדברי קולג'י, סנקציות או פעילות צבאית שקשורות לעוצמה קשה לא יפגעו ביציבות השלטון. "הדבר היחיד שיכול להרוס את הרפובליקה האסלאמית הוא עוצמה רכה: תקשורת, פרופסורים, זכויות אדם, תנועות אזרחיות דמוקרטיות ולא אלימות".

לדבריו, הסיוט של חמינאי הוא לראות אנשים שקשורים זה לזה ולכן המערב וארצות הברית צריכים לעזור לאיראן בתחום האינטרנט כדי שאנשים יוכלו לתקשר ביניהם. "יום אחד, במוקדם או במאוחר, השלטון ייגמר", אמר והציע לישראל להשקיע באזרחים האיראניים ולא להתמקד רק בביטחון או פוליטיקה. "צריך להתחיל עכשיו וליצור בסיס תרבותי משותף עם האזרחים האיראניים, שסייע בטווח הארוך".

לדברי ד"ר פטריק קלואוסון, סגן ראש מכון וושינגטון, הסנקציות על איראן תרמו להאטת התהליך הגרעיני באיראן. "הוכח כי איראן לא פיתחה צנטריפוגות חדשות יותר משנה, בעוד שהיו תקופות שבהן היא פיתחה 150 צנטריפוגות בחודש". "אם אפשר יהיה להחדיר למוחם של המנהיגים האיראניים את הספק, ואם נוכל להוביל אותם לחשוב כי הקהילה הבינ"ל תנקוט בצעדים כדי למנוע מהם להשלים את התכנית - כך נראה יותר ויותר הצלחות", אמר קלואוסון. לדבריו, הרעיון לפיו סנקציות גורמות לנזק כלכלי הוא רעיון בעייתי. אנחנו לא רוצים לגרום לנזק כלכלי שיפגע באזרחים, אנחנו לא רוצים שהמעמד הבינוני ייעלם כמו בעירק וכאשר השלטון נופל נשאר מדינה נחשלת וחלשה. צריך לערב עוד מדינות בניסיונות לחבל בניסיון האיראני, מעבר לארה"ב וישראל.

הממשלה האיראנית לוקחת את הסנקציות ברצינות, אומר מאיר ג'בנפר, מייסד MEEPAS העוסקת בניתוח המצב הפוליטי-כלכלי במזרח התיכון. לדבריו, היא לא מאפשרת לחדשות לספר על ההשפעות של הסנקציות עליה, ועל הבנק המרכזי נאסר לחשוף את ההכנסות שלהם. החשאיות הזו מצביעה על משהו לא תקין, ובכל זאת - חדשות יוצאות החוצה. לאחרונה התברר כי חסרים 60 מיליארד דולר.

"לבנק המרכזי חסרים מיליארד דולר ובניגוד לחוקה האיראנית, אחמדינ'ג'אד בוחר את ראש הבנק בעצמו כי הוא רוצה לשלוט בכל הכספים שנכנסים ובמידע לגבי הכמויות שיש בבנק המרכזי. לדברי ג'בנפר, המנהיגות האיראנית יצרה

"בועה" ומנסה לכסות על החוסרים שהסנקציות יוצרות וליצור תמונה לפיה הכלכלה במצב נהדר. למרות "ההצלחה", מצב האבטלה והאינפלציה גדלים מדי יום וכמו בכל בועה אחרת, ביום שהיא תתפוצץ - יהיו לכך השלכות. לדברי מארק דובוויץ', מנהל הקרן להגנה על דמוקרטיה בארצות הברית, "הסנקציות בעצמן לא ימנעו את התכנית הגרעינית ולא יפילו את השלטון, אלו שטויות". לאיראן יש את מאגר הגז הטבעי השני בגודלו בעולם, אחרי רוסיה. החדשות הטובות היא שכרגע הם לא יכולים להשתמש בגז הזה, בגלל סנקציות שמטילה עליהן רוסיה. לדבריו, ישראל צריכה להיות יותר קתולית מהאפיפיור ולהוביל בתחום הסנקציות. על חברות ישראליות אסור לעשות עסקים עם חברות שעושות עסקים עם איראן. עוד לא הלכנו רחוק כלל. צריך לאסור על חברות לעבוד איתם, לאסור על בנקים לנהל איתם עסקים, לאסור על חברות לנהל מסחר איתם ועוד. "סנקציות לא עובדות - עד שהן עובדות. אני חושב שסנקציות יכולות ליצור מומנטום שיאפשרו לטלטל את המערכת וליצור אופוזיציה נגד איראן, ואולי לגרום לכך שאיראן לא תייצר נשק גרעיני. לפי הסטטיסטיקה, האינפלציה והאבטלה יצאו משליטה. אם ההיסטוריה היא אינדיקציה, אחמדינז'אד עלול לסיים במצב של אינפלציה כפולה ומשולשת".

מזכ"ל ברית נאט"ו, אנדרס פוג ראסמוסן:

"אנו נמצאים בימים שבהם אתגר חדש ושונה מגיע לאזור - הצורך לטפל בתביעת החברות הערביות לזכות בדמוקרטיה. חיוני לכולנו שמצרים תמשיך לשמש כגורם הממתן באזור, התומך בשלום וביציבות".

מזכ"ל נאט"ו, אנדרס פוג ראסמוסן, נאם היום בכנס הרצליה במושב שעסק ביחסי מדינת ישראל ונאט"ו. ראסמוסן הביע דאגה ממירוץ ההתחמשות בעולם: "נכון להיום ישנן 30 מדינות שמחזיקות, או שנמצאות בהליך רכישה של נשק בליסטי. ניתן לראות את חשיבות האיום הזה בהחלטה המשותפת של חברות נאט"ו לפתח מערכות הגנה נגד טילים בליסטיים בוועידת ליסבון האחרונה. מתקפת הטרור בשדה התעופה במוסקבה הוכיחה שאין מדינה המחוסנת בפני אף איום, לרבות הטרור, ובישראל אתם מכירים זאת היטב".

לפי ראסמוסן "אנו נמצאים בימים שבהם אתגר חדש ושונה מגיע לאזור - הצורך לטפל בתביעת החברות הערביות לזכות בדמוקרטיה. לפני שבועיים לא היה ניתן לדמיין זאת. מצרים ותוניסיה הן מדינות בעלות חשיבות לדיאלוג הים-התיכוני. מצרים, משמשת כבר 30 שנים כגורם הממתן באזור, וחיוני לכולנו שהיא תמשיך ותישאר כוח התומך בשלום וביציבות".

"אנו מאמינים שהביטחון של נאט"ו בעשור הקרוב תלוי בקיום השותפויות שלה עם גורמים במזרח התיכון ובעולם כולו. בימים אלו אנו בוחנים מחדש קשרים אלו, וברור לנו שיש תחומים שבהם עלינו להשתפר, ביניהם הייעוץ הפוליטי והמעורבות במשברים. במזרח התיכון עלינו לקדם את הדיאלוג ולטפל בסוגיות הבערות. אנו נמצאים בתקופה של דינמיקה חדשה באזור ועלינו לקפוץ על ההזדמנות הזאת ולהגביר את המאמצים כדי להביא לסיום הקונפליקטים ולהבטיח יחד, שהעתיד שלנו יהיה מושתת על יציבות ועל שלום. מדינות אירופה ידעו להניח בצד את חילוקי הדעות ביניהן לפני שנים בשביל ליצור ברית שתבטיח את העתיד והשלום של האזור ואני מאמין שמדינת ישראל יכולה למלא תפקיד דומה במזרח התיכון".

ראסמוסן התייחס לסכסוך הישראלי-פלסטיני ואמר כי נאט"ו אינה מעורבת ואינה מעוניינת להיות מעורבת בסכסוך בין ישראל לפלסטינים. התפקיד היחידי אותו היא מעוניינת למלא הוא תפקיד של מתווך.

במושב "שלטון הרחוב - אי יציבות פנימית במזרח התיכון והשלכות אזוריות"

שריף אל-דוואני, הפורום הכלכלי העולמי במזרח התיכון: "ככל שהנשיא מובארק יישאר כך תגבר הסכנה למעבר מסודר לשלטון חדש"

במושב בנושא "שלטון הרחוב - אי יציבות פנימית במזרח התיכון והשלכות אזוריות" שנערך היום בכנס הרצליה, אמר שריף אל דיוואני, מהפורום הכלכלי העולמי במזה"ת: "היה לנו שם סיר לחץ גדול שהתבשל זמן רב והוא הגיע לנקודה שבה היה חייב להתפוצץ. חוסר השיוויון בין אלה שיש להם ואלה שאין להם הוא עצום והיתה תחושה שאין צדק חברתי וכלכלי. ההזדמנויות הכלכליות היו לא הוגנות ונטו לכיוון אחד ואני לא חושב שאנשים יכולים לחיות בתחושה כזו. העובדה שדמות מוכרת ומקובלת כמו אל-ברדאעי פצחה בעימות מול הממשלה איפשרה את העוצמה של הדברים".

אני חושב שמובארק צריך להקשיב ברצינות לדברים שנאמרו. צריך שתהיה ערבות כדי שלא ייווצר ריק בתחום ההנהגתי. אני חושב שמה שמתרחש כעת קרוב יותר למצב המושלם וזה יהיה נכון אם הוא יאציל את סמכויותיו לסגן הנשיא וייתן ערבויות רציניות שבספטמבר אכן תהיה העברה של השלטון. השיטה קרסה, ולא צריך לחשוב שההבטחות לסגת מהשלטון יקוימו. ככל שהנשיא מובארק יישאר כך תגבר הסכנה למעבר מסודר לשלטון חדש. סולימאן יכול להוביל את המעבר הזה אך ככל שיישאר במצב הנוכחי שמו יוכתם. מה שחשוב ברגע הזה הוא לבנות את הכלכלה. היכולת של המדינה לקבל הלוואות ולשמור על התקציב היא קשה. שני דברים צריכים להיעשות בידי הממשלה שתיבחר. האחד לקיים דיאלוג עם חברות האשראי והבנקים העולמיים ויתר המוסדות הפיננסיים לשכנע אותם שהמצב יציב. שנית, לשכנע את האמריקאים והאירופים לתת תמריצים לעודד את השוקים במצרים ותוניסיה ולתת דחיפה לכלכלות שלהם בכפוף לשינויים דמוקרטיים שיערכו שם".

לגבי החשש לשלום בין ישראל ומצרים אמר "אני הייתי רוצה לראות שהשינוי הזה יהפוך את השלום בין המדינות לשלום בין העמים, ולא רק הסכם אסטרטגי בין הממשלות. ברגע שתהיה ממשלה עם לגיטימיות ויוסברו לעומק עקרונות השלום בתוך העם המצרי השלום יהיה חזק יותר."

ריאד אל-חורי, כלכלן ירדני התייחס לאפשרות של מהלך דומה בירדן ואמר כי "ירדן איננה מצרים. יש משבר בירדן וישנה בעיה אבל הרחוב הירדני לא רותח. המצב הפוליטי שונה שם, זו מדינה קטנה יותר. יש בעיות שאני רואה ככלכלן בפערים העצומים בין עשירים ועניים וזה דבר שהחמיר בשנתיים-שלוש האחרונות. זו בעיה שקיימת לא רק אצלנו, אלא גם בישראל וארה"ב אך ההבדל הוא שמצרים וירדן הן מדינות עניות יחסית. נכון לומר שהעברת המידע בין ארצות שונות בעולם נותנת השראה לצעירים באזורנו". לגבי מובארק אמר, כי היה רוצה לראות מצרים שלוה במצב שלום ויציבה- אם הליכתו תוביל לכך ואם העם המצרי רוצה שהוא יילך זה מה שצריך לקרות.

לגבי לבנון אמר כי היא המדינה הדמוקרטית ביותר מבין מדינות ערב, אבל היא לא באמת דמוקרטית. לאנשים שם יש יותר אפשרות להביע את עצמם. המערכת הלבנונית הרבה יותר חזקה מהמצרית, ירדנית או תוניזאית הן בשל הפלורליזם שהזכרתי והן משום שזו מדינה שעברה משברים רבים ונחשבת מתוקף כך חסינה יותר.

ג'ודית מילר, עיתונאית אמריקאית מהסיטי ג'ורנל, התייחסה לשאלה האם מובארק צריך להישאר או ללכת בימים הקרובים ואמרה כי הייתה חפצה במעבר מסודר. "האחים המוסלמים לא צריכים לקבל השפעה מוגזמת ולא צריך לצייר אותם כגורם שיכול לסכן את יציבות האזור. לגבי עומר סולימאן חשוב מאוד שימלא תפקיד בתהליך המעבר כאדם שזוכה לאמון ציבורי רב. לא היה רחוב ערבי עד כה, חיו בטורר ופחד. מה שאנחנו רואים היום זה רחוב ערבי אמיתי, אשר התאפשר באמצעות הרחוב הוירטואלי, דרך אנשים שמרגישים שלא טוב להם עם מה שהיה עד כה. לא בטוח שזה טוב עבור ישראל, אבל הדבר ייטיב עם האנשים ברחוב."

סאלמן חייק, מנהל במכון ברוקין בקטאר, נשאל לגבי ההתססה של אל-ג'זירה ואמר כי זה פשוט עניין של לספר סיפור טוב. הוא לא חושב שהמתסיסים המקור העיקרי. באל ג'זירה יש להם השפעה עמוקה על ההמונים ועל התקשורת הערבית והם עולים על איזשהו גל שמובילה החברה עצמה. חייק אינו חושב שזה הגורם הקובע כאן, מאחר וההפגנות מגיעות מהעם עצמו. מה שקורה כאן זה משהו שמעורר תקווה. במשך זמן רב מדי הפער בין האזרחים לשליטים התרחב ולא היתה נציגות פוליטית נכונה בשל חוסר ממשל אפקטיבי."

"צריך לעשות כל דבר למנוע רדיקליזציה והידרדרות נוספת ואם צריך שהנשיא יילך כדי לשחרר את שסתום הלחץ אז הוא צריך ללכת. הסיבה שהאיסלאם מכה שורש הוא שזה הסדר החברתי היחיד שתיפקד ואנשים מצאו מפלט באיסלאם שכיתר המערכות לא תיפקדו. אם צריך שמובארק ילך בצורה מסודרת בלי השפלה כדי שהרדיקליזציה לא תתרחש זה הדבר הטוב ביותר. ככל שהמשטר הנוכחי לא יגיב לרחשי הלב של העם כך תתגבר הרדיקליזציה. אסור לדחוף את האחים המוסלמים למטרה יותר גדולה ממה שהם כרגע, עם מטרות של קבוצה דתית שדואגת לקדם ערכים מסוימים כמו מפלגת ש"ס בישראל."

במושב "משילות ותחרותיות - ד"ר עוזי לנדאו: "עריצות הביורוקרטיה, האמנם?"

רשות החשמל קובעת תעריפי חשמל באופן הסותר את מדיניות השר

האלוף (במיל') עמוס ירון בתגובה: או שתטפל בעניין או שתלך הביתה. המפלגה שלך יודעת לאיים על שלמות הקואליציה אבל היא אף פעם לא עשתה זאת בנושאים שקשורים לתחום אחריות שלך

השר לתשתיות לאומיות, ד"ר עוזי לנדאו, אמר במושב "משילות ותחרותיות - עריצות הביורוקרטיה, האמנם?", שנערך במסגרת כנס הרצליה 2011 של המרכז הבינתחומי, כי ישנה בעיית משילות בתחומי משרדו, שכן רשות החשמל קובעת תעריפי חשמל באופן הסותר את מדיניות השר. כן מאשים לנדאו את אנשי אגף התקציבים באוצר לדורותיהם על עצירתם של פרויקטים שונים מסיבות

תקציביות. לנדאו אמר כי האוצר טירפד הקמת מתקני התפלה לפני כעשור וגם את הקמתה של רכבת קלה בתל אביב. לדברי השר לתשתיות לאומיות, תהליך הוצאת הסמכויות מהדרג המדיני נמשך. איש המקצוע אינו חייב דין וחשבון לאף אחד, והפוליטיקאי מוחלף על ידי הציבור. לנדאו מתאר תמונה על פיה יש גם מתח בין הפקידים ובין עצמם וכאשר יש רצון להעביר פקיד מסוים מתפקידו, בשל חוסר יעילות, נזקים שהוא גורם, בשל אי אמירת אמת או מחוסר יכולת לעבוד עם המערכת, החוקים בישראל אינם מאפשרים לעשות זאת כפי שצריך. "צריך להסכים עם השר המקביל, לעשות שימוע, להעביר למועצת הרשות, להעביר

להחלטת ממשלה ואז לנציב שירות המדינה", זה לא לוקח פחות משנה אומר לנדאו ומזכיר כי יש גם עתירות לבג"צ. על מנת לטפל בבעיית המשילות והביורוקרטיה ממליץ לנדאו להקים קבינט של עשרה שרים עם כל השרים המרכזיים, אבל תחת שר

התשתיות הלאומיות. לדבריו, הדברים לא צריכים לעבור לראש הממשלה, שר התשתיות הוא זה שצריך להכריע בין כל התחומים האחרים, הנוגעים לתיקי הגנת הסביבה, שיכון, תחבורה ועוד. הקבינט הזה צריך, על פי לנדאו, להחליף ישיבות ממשלה של 30 שרים.

האלוף (במיל.) עמוס ירון, לשעבר מנכ"ל משרד הביטחון, אמר שיש פער בין הנושאים שמעניינים את המפלגות לבין הנושאים עליהם השרים אחראים. ירון, המכהן כיו"ר קצא"א, תיאר את מכלול בעיות המשילות העומדות בפני השר לתשתיות לאומיות ואמר לו, "בעוד כמה שנים אף אחד לא יזכור את שפירה, יזכרו רק את לנדאו. יש לך שתי אפשרויות: או לטפל בעניין או ללכת הביתה, אבל אתם השרים עומדים באמצע ובוכים". ירון ציין כי מפלגת "ישראל ביתנו", לה

ממשיך לנדאן, יודעת היטב לאיים על שלמות הקואליציה אבל היא אף פעם לא עשתה זאת בנושאים שקשורים לתחום אחריותו של השר לנדאן.

לדברי ירון, המרווח שבין היועץ המשפטי למבקר המדינה לוקח לשרים את הסמכות ומשאירים אותם עם האחריות. "למה שמנכ"ל משרד ממשלתי ירצה להישאר בתפקיד יותר משנה-שנה וחצי בתפקיד, אילו סמכויות יש לו? לשר שלו אין סמכויות!". לדבריו, "בממשלה יש שביעייה שדנה כל שבוע בכל הבעיות של העולם, לו הם היו עושים דיון אחד רציני איך בריכוז כזה תקעו את כל המיסים, זה לא היה מתפוצץ להם בפרצוף". למרות הכל מסכם ירון, "לא אבדה תקוותנו. יש דוגמאות טובות, צריך לחקות אותן והשרים, לפני הכניסה לממשלה צריכים להכניס גם נושאים אמיתיים להסכם הקואליציוני".

בדיון השתתפו גם **רם בלינקוב, לשעבר ראש אגף התקציבים במשרד האוצר**, שאמר "משילות היא מנהיגות, ומנהיגות לא מקבלים. לוקחים. ואת הדבר הזה לא רואים היום".

במושב "צמצום פערים כלכליים-חברתיים כמרכיב בחוסן הלאומי"

המשנה לנגיד בנק ישראל, פרופ' צביקה אקשטיין: "אני מחזק את ידי שר האוצר על השגת אמינות תקציבית"

נחום איצקוביץ, מנכ"ל משרד הרווחה והשירותים החברתיים: במדינת ישראל יכולה להתרחש התקוממות חברתית

מנכ"ל משרד הרווחה, נחום איצקוביץ, הזהיר היום בנאומו בכנס הרצליה 2011 מפני התקוממות חברתית שעלולה להתרחש בישראל. לדברי איצקוביץ, שהשתתף במושב "צמצום פערים כלכליים-חברתיים כמרכיב בחוסן הלאומי", ההעלאות האחרונות של המחירים משפיעות בצורה משמעותית על יכולת הקיום בכבוד. התייקרויות במשק נחוצות לפעמים, אך ניתן לבצען תוך שיתוף פעולה בין הרשויות השונות. "ממשלת ישראל, לדורותיה, התחמקה מהתמודדות עם שאלת הקיום בכבוד. קו העוני היא לא הסוגיה היחידה שאליה יש להתייחס", אמר והוסיף, כי לדעתו, הדרך לצמצום הפערים החברתיים וממדי העוני בישראל הוא על ידי כינון חוק הסדרים חברתי.

"אנחנו שיאנים ברמה של עוני יחסי ואי שוויון", אמר פרופ' צביקה אקשטיין, המשנה לנגיד בנק ישראל והתוצאה לדבריו, היא התרופפות החוסן החברתי ופגיעה כלכלית המובילים לשיעורי התעסוקה נמוכים בהשוואה לכל המדינות המפותחות בצורה משמעותית ביותר.

המשנה לנגיד גיבה את שר האוצר ומשרדו על השגת אמינות תקציבית ודחה את הכותרות הפופוליסטיות שדורשות תגובה מדינית של הורדת מיסים או שינויים בשכר המינימום כתגובה לעליית מחירים. לדברי פרופ' אקשטיין, הפתרון שעליו אין חילוקי דעות, הוא: הסרת חסמים בפני שילוב אוכלוסיות חלשות בשוק העבודה. "כמחצית מהתלמידים במדינה אצל הערבים והחרדים לא מקבלים תעודת בגרות ולא ממשיכים להשכלה גבוהה שתכין אותם לשוק העבודה. יש להקצות תוספות תקציביות משמעותיות ללימוד טכנולוגי בתיכון, החינוך המקצועי ולדאוג להכשרה מקצועית מטעם המדינה כדי לשלב אנשים, שלא מגיעים ממערכת החינוך, כדי שישתלבו טוב יותר בשוק העבודה", אמר.

שרון קדמי, מנכ"ל משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, הגדיר את הפערים החברתיים הנוכחיים כאיום אסטרטגי המאופיין בהיותו "רוצח שקט". קדמי ציין, כי "לאיום האיראני, המוגדר כקיומי, ימצאו ממשלת ישראל ומערכת הביטחון כסף, משאבים ו"סופר-טנקר". מה שלא יפתר הוא האיום האסטרטגי על כלכלת וחברת ישראל. אם יש משהו שיעצור את מדינת ישראל וכלכלתה בעשורים הקרובים הם הפערים החברתיים".

משה בר סימן-טוב, נציג משרד האוצר, הסכים כי הפערים החברתיים אכן מהווים איום אסטרטגי על מדינת ישראל, אך הוסיף כי מדובר גם בהזדמנות עבור מדינת ישראל. בר סימן-טוב ציין בדבריו כי לצורך צמצום הפערים, יש להקדיש מאמצים לעידוד שני בני זוג במשק בית נתון לצאת לעבודה.

אורנה הוזמן-בכור, מנכ"ל המשרד לפיתוח הנגב והגליל והמשרד לשיתוף פעולה אזורי, אמרה "תושבי הנגב והגליל אינם חוטבי עצים ושואבי מים, הם זקוקים למשרות בכירות ומגיע להם שכר בהתאם". לדבריה של הוזמן-בכור, מדינת ישראל היא מדינה קטנה ולכן לא צריכה להיות בה פריפריה, ויש לפעול לקירוב הנגב והגליל אל מרכז הארץ.

ד"ר שמשון שושני, מנכ"ל משרד החינוך, אמר כי "החינוך הוא הקטר שמושך את הקרונות כולם" והצביע על הפערים המשמעותיים בין המגזרים השונים. לדבריו, הפער בין תלמידים יהודים וערבים הוא בשיעור של שתי שנות לימוד לפחות.

במושב "תהליך השלום לאן?" אמר יו"ר ועדת החוץ והביטחון, ח"כ שאול מופז:

"ארצות הברית עשתה טעות אסטרטגית בדחיפה להקפאת התנחלויות במקום לדחוף לישיבה סביב השולחן"

פרופ' שלמה אבינרי: הסיכויים לתהליך מול הפלסטינים אינם גבוהים במיוחד. גם בתקופת אולמרט לא היינו קרובים להסדר כפי שמנסים להציג זאת

"זה רק נראה לצופה מן הצד כאילו מצרים הולכת לכיוון דמוקרטיה, בעוד שלמעשה האחים המוסלמים ינצלו את המצב כדי להשתלט על מצרים, ולאחר מכן - על מדינות אחרות", כך אמר הבוקר ח"כ שאול מופז במושב "תהליך השלום - לאן?" ביומו הרביעי של כנס הרצליה 2011 במרכז הבינתחומי. מופז התרה בממשלה לחתור להסכם קבע שיוביל למדינה פלשתינית מכיוון שאנו עלולים להחמיץ הזדמנות היסטורית שלא תחזור על עצמה. "ישראל לא זקוקה לרטוריקן נבוב מתוכן ושפוט סקרים אלא לאיש פרגמטי, למנהיג. הממשלה הנוכחית מוכיחה שאין לה יכולת לקבל החלטות ובטח שלא להנהיג", אמר מופז.

מופז אמר כי ארצות הברית עשתה טעות אסטרטגית בכך שעסקה אך ורק בדחיפה להקפאת התנחלויות במקום לדחוף את שני הצדדים, הישראלי והפלשתיני, לישיבה סביב שולחן המשא ומתן ולמשא ומתן מידי אודות הגבולות. לדעתו, ארצות הברית צריכה להמשיך לתמוך במצרים באמצעות סיוע אזרחי ולא צבאי וישראל מצפה שהמשטר החדש במצרים יעשה את הדבר הכי חשוב מבחינתו, והוא לשמור על הסכם השלום בין ישראל למצרים.

ישראל הראל, יו"ר המכון לאסטרטגיה ציונית, ציין סקרים שמראים כי הישראלים מרוצים ממצבם, אופטימיים ובטוחים בעצמם. לאור זאת הוא קורא למנהיגים לקדם את התחומים בהם אנחנו מצליחים: להתמקד בהצלת עם ישראל המתבולל בתפוצות; בחינוך; בייצור הביטחון; בחיזוק הכלכלה; וביישוב הגליל והנגב, משום שהעם מתרכז כעת בישיבה באזור החוף במקום ליישב את האזורים הריקים כמעט מיהודים.

לדברי הראל, העיסוק האובססיבי בפתרון שאיננו אפשרי, הוא המונע מהמדינה להתקדם בתחומים נוספים והוא אף מרחיק את השלום. הוא אף ציין כי עשינו הרבה טעויות בהבאת השלום, כמו להציג ויתור אחר ויתור, בעוד שהצד הפלשתיני יודע שאם הוא לא יסכים לווייתור מסוים, יציעו לו מיד ויתור אחר, אף גדול יותר. "אנו מכחישים שהפלשתינים אינם יכולים להכיר במדינת ישראל כמדינת העם היהודי, שזה הדבר הכי חשוב לנו - הזהות שלנו. הם חוששים שאם יכירו בכך, הם יבטלו את הטענה שישראל היא ביתו הלאומי של העם הפלשתיני". לכן, קבע הראל, יש לנהל את הקונפליקט ולא למצות אותו ולהביא אוו לידי הכרעה.

תא"ל (במיל.) מייק הרצוג, לשעבר השליח למשא ומתן עם הפלסטינים, אמר כי אינו רואה אפשרות לפתיחת השיחות הישירות עם הפלשתינים בעתיד הנראה לעין משום שאין אמון בין הצדדים. הרצוג טען כי "כולנו שגינו, בראש ובראשונה ארצות הברית עם הדרישה הבלתי ריאלית לאפס בנייה בהתנחלויות. ישראל היתה צריכה לנקוט עמדה ולהציג יוזמה מדינית. לצערנו העמדה הבינלאומית היום תופסת את ישראל כאשמה העיקרית בכישלון המשא ומתן ובמצב כיום, כשאין אופק מדיני".

הרצוג הציג שתי גישות לפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני: האחת דוגלת בניסיון להגיע לפתרון קבע במהלך מהיר תוך מתן פתרונות לכל הסוגיות המורכבות בהליך אחד; השניה מדברת על פתרון בשלבים, בהדרגתיות. "אני תומך בגישה השניה, משום שיש פערים גדולים בין הצדדים שלא ניתנים לגישור בפתרון מהיר. אין פתרון פלא".

הרצוג התייחס לניסיון של הפלסטינים בחודשים האחרונים לייצר הכרה בינלאומית רחבה ואמר שזה ייצור צונמי פוליטי, ואם זה יצליח תיווצר ישות מדינית שרק ישראל איננה מכירה בה. "אם יש איזושהי דרך לפתור את הדברים, הרי שזה צריך להיעשות באמצעות משא ומתן, ולא דרך הכרה בינלאומית בתפיסה של המדינה הפלסטינית בגבולות '67. הדבר ייצור מכשול כתנאי מוקדם לקראת פתרון אמיתי שיכול להיות רק תוצאה של הבנות ישירות בין הצדדים ולא באמצעות מהלכים חד צדדיים".

פרופ' שלמה אבינרי, לשעבר מנכ"ל משרד החוץ אמר כי "הסיכויים לתהליך מול הפלסטינים אינם גבוהים במיוחד. בקשר למשא ומתן מול הפלסטינים בתקופת אולמרט לא היינו כה קרובים להסדר כפי שמנסים להציג זאת. ההצעה של אולמרט שהריבונות על המקומות הקדושים בירושלים לא תהיה בידי אף אחד מהצדדים היא לא רצינית וילדותית. גם במשא ומתן הזה וגם במשא ומתן בקמפ דייוויד לא היתה הסכמה לגבי הנושאים המהותיים. אין נכונות אמיתית בקרב הצדדים ללכת לווייתורים מרחיקי לכת".

"צריך לעבור לניהול הסכסוך ולא לחתור לפתרון מידי. אנחנו צריכים לעזור לרשות הפלסטינית ליצור את המוסדות שלהם. זה היה הכשל הגדול שלהם בעיקר עוד מימי עראפת ואנו צריכים לסייע להם בכך. אם הפלסטינים יכריזו על מדינה זה לא יהיה אסון גדול כל כך, כיוון שזה ייהפך לסכסוך בין מדינות והוא עשוי להיות פחות מורכב מבחינתנו ולכן עלינו לחשוב מחדש על עמדתנו בעניין זה", אמר אבינרי.

לדבריו, "ישראל צריכה לקדם בברכה את הנכונות של הליגה הערבית ללכת לכיוון של שלום עם ישראל, אבל מה שהליגה הערבית הציעה זה הכתבת תנאים מראש שאומרת 'הכל או לא כלום'. מה שישראל צריכה לעשות זה לומר בתגובה שזו יוזמה שהיא פתח למשא ומתן שיכול להוביל להסדר".

שאל מופז, יו"ר ועדת החוץ והביטחון:

"אני קורא לארה"ב לעצור באופן מיידי את הסיוע הצבאי הניתן למצרים ולמדינות אחרות באזורנו ולהמיר אותו ללא תנאי לסיוע אזרחי ממש".

"המדיניות האמריקנית באזור נתפסת כחלשה מאי פעם וכבלתי רלוונטית".

"ישראל לא זקוקה לרטוריקן נבוב, אלא לראש ממשלה אמיץ שמוביל מנהיגות ואינו שפוט של סקרים"

רא"ל (מיל') שאל מופז, יו"ר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, פתח את יומו הרביעי והאחרון של כנס הרצליה, במושב שעסק בשאלה - תהליך השלום לאן? מופז סקר את המצב המדיני מול הפלסטינים ובמזרח התיכון לאור האירועים במצרים, תוך תקיפת השלטון הנוכחי בישראל.

להערכת מופז, לא ניתן בזמן הקרוב להגיע לכדי הסדר קבע בינו לבין הפלסטינים. סיבות אובייקטיביות, חולשה פוליטית ופער פסיכולוגי וחשדנות אינם מאפשרים זאת כעת. השינויים המתרחשים ומתהווים ברגעים אלה ממש באזורנו משנים לרעה את יחסי הכוחות שהכרנו במזרח התיכון. קשת המדינות המתונות מדרום לנו נמצאת תחת איום ממשי. הרדיקליזם האיראני מתחזק ומשפר עמדות. איראן תנצל את חולשת המשטרים על מנת להרחיב את אחיזתה בקרב מדינות שנתפסו כציר המתון. מה שנחזה להיות אפקט דמוקרטי שהחל בתוניסיה עלול להתברר לבסוף כקרע פורייה להשתלטות האחים המוסלמים וכוחות אסלאם קיצוני. אלה ינצלו את הכאוס על מנת להגביר אחיזתם הודות למסורת ארגונית ויכולת מימון שפותחו לאורך שנים.

עלינו להודות בכך ש**ישראל, המערב והאזור כולו הופתעו** מעוצמת רעידת האדמה שהחלה בתוניסיה, נמשכת במצרים ועלולה להידרדר כאפקט דומינו למקומות נוספים. זו התראה אסטרטגית למדינת ישראל. **המדיניות האמריקנית באזור נתפסת כחלשה מאי פעם וכבלתי רלוונטית.** רצף האירועים המתרחשים על המזרח התיכון עוד עלול להתברר כמכת המנע הקונבנציונאלית שהנחיתה איראן וזאת מבלי שלמערב היתה תשובה אסטרטגית הולמת.

שוב פעל הזמן לרעתנו והעדר היוזמה ויצירת המומנטום האלטרנטיבי - כל אלה שימשו אבן שואבת לרדיקליזם האסלאמי שנשען על ייאוש חברתי, דיכוי, מצוקה ועוני. התפשטות אפשרית של ההשפעה האיראנית אל עבר הציר הדרומי לנו וערעור המשטרים במדינות המפרץ - ואולי אף בסעודיה - כל אלה עלולים להוות על ידי אחדים תירוץ נוסף נגד כל אפשרות ממשית להתקדם לעבר הסדר של שלום.

ישראל זקוקה לתמיכה אמריקנית בלתי מסויגת על מנת שתוכל ללכת להסדר עמוק ואמיץ של שלום. הרשות הפלסטינית חייבת לרבע את המעגל ולקבל תמיכה ערבית רחבה לפשרות לאומיות עם מדינת ישראל. מעורבות המדינות המתונות שבליגה הערבית חיונית גם לחידוד התמורה שיקבלו ישראל ויקבלו אזרחיה עבור לכל הסדר מדיני עם הפלסטינים. תפיסה זו ייתכן ואינה נשענת על המציאות המתהווה.

התבססות החזבאללה בלבנון, זיקות הגומלין והמתחים בין שלטון חיזבאללה לבין המשטר הסורי ומעורבותה של איראן בציר הרשע המתפשט דרומה - כל אלה מחייבים שינוי הפרדיגמה הקיימת בדרך להסדר. ישראל חייבת לאמץ מודל מהיר של פתרון הסכסוך תוך קביעת הסדר ביניים שתבסס על הכרה במדינה פלסטינית תוך חתירה להסדר קבע במשא ומתן ישיר ומיידי. רק התקווה להסדר ומעשים מוחשיים ומיידיים בכיוון זה יוכלו לרסן את המומנטום הרדיקלי השליי.

השקט היחסי השורר כעת, מטעה ומשקר. המזרח התיכון צועד לעבר עימות וישראל לא יכולה לנהוג כבת יענה. לא נוכל להמשיך זמן רב עם כיבוש עם אחר. העימות אינו גזרה משמים ואינו גורל. ממשלה הגונה, ישרה ואחראית בירושלים תוכל למנוע אותו. לצערי הממשלה הנוכחית מוכיחה שוב שאין לה יכולת לקבל החלטות ובוודאי שלא להנהיג. בהתנהלות הנוכחית של הממשלה, אנחנו מחמיצים הזדמנות הסטורית שאולי לא תחזור על עצמה, שתיקבע את עתידנו ועתיד האזור בדור הבא.

מול המציאות הלא יציבה שלפנינו חשוב להניח עוגן מייצב. חידוש התהליך המדיני לאלתר ישמש כמייצב ויוביל לאפשרות של תהליך אזורי כאלטרנטיבה להתגברות הציר הפרו איראני. הסכם אזורי מחייב התקדמות מקבילה בשני צירים: הפלסטיני והסורי. אין מנוס מפירוק ציר הרשע מצפון וממניעת התפשטות ההשפעה האיראנית באזורנו.

להערכת, לא ניתן בזמן הקרוב להגיע לכדי הסדר קבע בינו לבין הפלסטינים. סיבות אובייקטיביות, חולשה פוליטית ופער פסיכולוגי וחשדנות אינם מאפשרים זאת כעת.

האפשרות הריאלית היא להגיע תוך שבועות עד חודשים בודדים להסדר ביניים בנושאי הגבולות והסדרי הביטחון. בין הצדדים הושגו סיכומים מתקדמים מאוד בסוגיות הללו והסכם כזה הוא בהישג יד. אני מאמין שחתימה מהירה מאוד על הסדר ביניים מחייב תמריץ גם את המשא ומתן להסדר הקבע. מי שמחפש פרקטיקה מזרח תיכונית חייב ללכת בנתיב הזה.

ישראל חייבת להגדיר מחדש ולהעמיד למבחן חוזר את מהות היחסים האסטרטגים בינה לבין ארצות הברית. ישראל צריכה לבחון את הנכונות האמיתית של הממשל לעמוד בהחייבויות מדיניות שניתנו לממשלות ישראל ואת מידת הכנות לממש את המחויבויות שהושגו בדיאלוג האסטרטגי בין שתי המדינות. גם ארה"ב תהיה חייבת להגדיר בצורה ברורה, לא מגומגמת ולא מתחסדת, את יחסה לבנות בריתה באזור. ההתנהלות בהקשר המצרי מהווה תקלה חמורה ביותר ואת היקף נזקיה עדיין מוקדם לשפוט.

אני קורא לארה"ב לעצור באופן מיידי את הסיוע הצבאי הניתן למצרים ולמדינות אחרות באזורנו ולהמיר אותו ללא תנאי לסיוע אזרחי ממשי. הפסקת הסיוע הצבאי והתניית המשך הסיוע בשיפור איכות החיים של אזרחי המדינות המתונות שבאזורנו יחזק את הצורך בהגעה להסדר.

כל חיי הבוגרים שרתתי בתפקידי ביטחון משמעותיים. כיהנתי כרמטכ"ל וכשר ביטחון. אני קובע כי ניתן להגיע להסדר מדיני עם הרשות הפלסטינית. גבולות ההסדר הזה ידועים.

פחד, פופוליזם, חוסר משילות, העדר יצירתיות ואוזלת יד מנהיגותית המגיעה עד כדי סיכון קיומה של ישראל - הם שמנעו ממשלות ישראל לממש הסדר של שלום. הסדר מדיני הוא אינטרס ישראלי עליון ראשון במעלה. זהו הסיכוי האמיתי למנוע שפיכות דמים בקנה מידה שטרם הכרנו.

מחר ימלאו שנתיים מיום הבחירות לכנסת ה-18 שהובילו להקמת ממשלת הסרבנות, הקיפאון והפלגנות של ראש הממשלה בנימין נתניהו. שנתיים חלפו והממשלה הזו הותירה שובל של אדמה חרוכה בכל תחומי החיים שלנו כאן. ישראל לא זקוקה לרטוריקן נבוב, אלא לראש ממשלה אמיץ שמוביל מנהיגות ואינו שפוט של סקרים.

הציונות נשענת על כוחה של התקווה האנושית, על עקרונות ועל ערכים הומניסטיים המשלבים בין מסורת אבות, ערכי מוסר ותרבות אוניברסלים ושיאיו למימוש ההגדרה הלאומית שלנו במדינת ישראל.

שנת 2011 היא שנת הכרעה בין חלופות קשות. אם לא נדע להוביל בעצמנו אל עבר החלופות המועדפות לביטחוננו, ניגרר לאלטרנטיבות המסכנות את קיומנו. החלופות הללו תלויות בעיקר בנו ותחילתן בשינוי המציאות השלטונית בישראל - ויפה שעה אחת קודם.

פרופ' סטנלי פישר: "כל מדינה שעברה את המשבר בצורה סבירה, עלולה היום להתמודד עם בעיות בניהול הכלכלה, בייחוד בכל הקשור לשער החליפין"

"המצב הגיאופוליטי מחייב אותנו לשמור על משמעת תקציבית ולהימנע

מפופוליזם ושאננות"

נגיד בנק ישראל, פרופ' סטנלי פישר אמר ביומו השני של כנס הרצליה כי, "כיום קיים חשש בישראל ששער החליפין לא יעלה בצורה מוגזמת, יש בעיה בכלכלה הבינלאומית שקשורה למלחמת מטבעות ואין לנו כללים בינלאומיים מקובלים לניהול שערי חליפין - כמה מותר להתערב, כמה מט"ח מותר לרכוש וכו'. קרן המטבע הבינלאומית מנסה לפתח כללים כאלה. כל מדינה שעברה את המשבר ללא מיתון עמוק עלולה היום להתמודד עם בעיות קשות בניהול הכלכלה, בייחוד בכל הקשור לשער החליפין.

בזמן שרוב המדינות לא צמחו בכלל בזמן המשבר, לנו היה מיתון קצר וצמיחה מועטה. לא היה לנו משבר כלכלי, אבל מוטב שלא נשכח שזה לא היה קל ולא היה מובן מאליו. חששות לגבי המערכת יכולות להפוך מחר למציאות. השמירה על הביטחון היא חיונית ובנק ישראל היה צריך לעבוד קשה לשם כך. זוהי הסיבה שהכלכלה התאוששה במהרה. החלטנו להתערב בשוקי המט"ח משום שראינו כבר בתחילת 2008, שהמיתון יגיע. התערבנו בקנה מידה גדול וגרמנו לשער החליפין לחזור כמעט למקום שבו הוא התחיל וניצלנו הרבה רזרבות. ביחס למצבנו הנוכחי, האינפלציה בישראל נמצאת מעל היעד שלנו".

פרופ' פישר התייחס למחירי הדירות בישראל ואמר כי, "מאז שנת 2008 כאשר הורדנו את שיעור הריבית כמעט ל-0 מחירי הדירות עלו בשיעור של 20% בשנה, עליה גבוהה ביותר. איננו רוצים לאפשר למחירי הדיור להמשיך לעלות ולצאת מכלל שליטה, לכן אנו משתמשים בהתערבויות מקרו של זהירות רבה כדי לטפל בבוועת הנדל"ן".

"המצב הגיאופוליטי בישראל הוא גורם שכבר מזמן בנק ישראל הרגיש שיש לקחת אותו בחשבון בכל ההחלטות. השווקים מספרים שהסיכונים הגיאופוליטיים עלו. יש לנו משק חזק ואיתן בעל חוסן מרשים ובמיוחד לאור הזעזועים שעברנו בשנים האחרונות. במשך כל התקופה המשק המשיך לצמוח וכמעט לא נפגענו. יש לנו משק שיכול להתמודד עם בעיות אך אנחנו צריכים לנהל את המשק, כך שאם יהיו בעיות בעתיד נוכל לטפל בהם מעמדת חוסן ולא מעמדת חולשה. בנק ישראל צריך לשמור על יציבות מחירים ואינפלציה נמוכה וכן על יתרות גבוהות על מנת לשמור על מערכת בנקאית חזקה. הממשלה צריכה לשמור על התקציב ועל המשך הירידה ביחס החוב שנמצא היום ברמה יחסית נמוכה. התקציב שלנו היה תחת שליטה והמדיניות הפיסקלית ממושמת. אנחנו צריכים להוכיח לעצמנו ולכולם כי אנו יודעים לשמור על התקציב, אסור לשחק עם התקציב. אין לנו כסף לבזבז אלא צורך לשמור על מה שיש לנו. דבר נוסף, יש להימנע מפופוליזם ומשאננות".

במושב תחת הכותרת "סביבת החינוך הדיגיטאלית: מנוף לצמחיה וצימצום הקיטוב החברתי-כלכלי" אמרשר החינוך, גדעון סער:

היריבות בין ארגוני המורים תחוסל כבר השנה עם ביצוע הרפורמה

תוך פחות מעשור מערכת החינוך, בפעולותיה הנוכחיות, צריכה להיות בין מערכות החינוך המובילות בעולם

"הקדנציה הנוכחית בחינוך מסמנת מיפנה ורצופה ברפורמות משמעותיות", אמר הערב שר החינוך, גדעון סער, בכנס הרצליה 2011 במרכז הבינתחומי. סער, שהשתתף בכנס במושב "סביבת החינוך הדיגיטאלית: מנוף לצמחיה וצימצום הקיטוב החברתי-כלכלי", אמר כי מערכת החינוך מתחזקת אחרי תקופה ארוכה של נסיגה ושחיקה. השר דיבר על מחויבותו להמשיך בתוכנית "אופק חדש" ועל הצורך בשינוי עמוק בתרבות הארגונית של משרד החינוך. לדבריו, בימים אלו מתקיים משא ומתן אינטנסיבי בין המדינה לארגון המורים בדבר הסכם קיבוצי מפורט הנוגע לרפורמות משמעותיות על שכר המורים, על בתי הספר, על שילוב ההורים, עידוד מצויינות ועוד.

"חתימה על ההסכם", אמר סער, "תאפשר תחילת ביצוע הדרגתי של הרפורמה כבר בשנת הלימודים הקרובה ואני מקווה שתחסל את היריבויות בין ארגוני המורים עצמם. אני מסכים עם דוח מקינזי הגורס כי איכות התלמידים קשורה וקשר ישיר ומידי באיכות המורים. עלינו למשוך את האנשים הנכונים להוראה, להכשיר אותם ולהבטיח שכמערכת נוכל לספק את החינוך הטוב ביותר".

לדברי סער, סביבת הלימוד הדיגיטאלית מהווה נדבך חשוב במערכת כולה אולם בעוד 10 שנים היא תהיה שונה בתכלית מסביבת הלימוד הנוכחית ובית הספר יהפוך לחממה פדגוגית וטכנולוגית. סער הבטיח, כי "תוך פחות מעשור מערכת החינוך, בפעולותיה הנוכחיות, צריכה להיות בין מערכות החינוך המובילות בעולם".

"בשנתיים האחרונות גובשה סוף סוף מדיניות אמיתית ליישום תוכנית התקשוב במערכת החינוך אשר עתידה להוות מנוף משמעותי להעצמת התלמיד הישראלי", אמרה גילה בן-הר, מנכ"ל המרכז לטכנולוגיה חינוכית (מט"ח). לדברי בן-הר, האתגר האמיתי של החינוך בחברה הישראלית היא חינוך למצויינות לצרכי תחרות בזירה הבינלאומית. הלומדים כיום ואלו שילמדו בשנים הקרובות יהיו אלו שיעצבו את מדינת ישראל בעתיד.

בן-הר דיברה על נגישות מקצועות הלימוד לציבור החרדי ולפריפריה וציינה, כי 51% מהתלמידים במגזר החרדי היו רוצים ללמוד מדעים, מתמטיקה, אנגלית וחלקם גם היסטוריה, אבל אין להם כיום את הנגישות לתכנים אלו. לדבריה, כבר היום אנו צריכים לחשוב איך יראו כיתות הלימוד העתידיות. "על מדינת ישראל לקדם בתי ספר וירטואליים, בדומה למודלים דומים הפועלים בעולם, במטרה להכין את התלמידים ללימודים גבוהים ולעולם התעסוקה של המאה ה-21". (מצורף סקר שפרסם מט"ח לקראת הכנס).

"האינטרנט הוא המחוסם העיקרי בפני השתלבות החברה החרדית במרחב הדיגיטאלי וזאת מכיוון שהוא פורץ את הגבולות ופוגע בערכים המקודשים לחברה הזו", אומר עו"ד אריאל דרעי, מנכ"ל המכללה החרדית ירושלים. לדבריו כ-5,000 הסטודנטים החרדים שלומדים כיום במוסדות להשכלה גבוהה הם עדות לגידול הדמוגרפי החד בחברה החרדית וללחץ הכלכלי של הציבור החרדי.

"להשקעה בחינוך יש תוצר כלכלי עתידי שמשפיע כבומרנג על השכבות החלשות ומעלה אותן למעלה", אמר בוב וייס, נשיא הברית לחינוך למצויינות, לשעבר מושל מדינת מערב וירג'יניה. לדבריו, "אם הנרי פורד היה שואל אמריקני ממוצע מה הוא צריך לפני שהוא המציא את המכונית, התשובה היתה סוס מהיר יותר. הילקוט הוא הסוס שלנו. או שנלמד את הילדים שלנו לסחוב ילקוטים גדולים יותר או שנמצא דרך אלקטרונית לאפשר להם ללמוד יותר ולסחוב פחות".

"בעולם המתקשר כל אחד חושב שהמחשבים יכולים לפתור את כל הבעיות של מערכת החינוך וזה לא המצב", אמר ד"ר עופר רימון, מנהל המינהל למדע ולטכנולוגיה במשרד החינוך. ד"ר רימון הזהיר מהנזק הפוטנציאלי הטמון בטכנולוגיה ואמר, כי צריך לזהות את המקומות בהם הטכנולוגיה היא כלי מסייע ויכולה להבטיח קיימות לאורך זמן.

[סקר החינוך השנתי בנושא למידה אונליין](#)

במושב "תורכיה, היש מקום לדאגה" אמר החוקר האמריקני ד"ר אריאל כהן:

אם תורכיה תמשיך לעמוד לצד חיזבאללה ואיראן, ישראל תעמוד בפני אחד האיומים הקיומיים הקשים ביותר ב-60 השנים האחרונות

יש לנו סיבות רציניות לדאגה. תורכיה מעמידה בספק את יחסיה עם ארצות הברית בכל פעם מחדש ואיפשרה ליחסיה עם ישראל להתדרדר עוד לפני ה"מרמה"

"יש לנו בהחלט סיבות רציניות לדאגה לגבי התפתחות מדיניות הפנים והחוץ של תורכיה", אמר ד"ר אריאל כהן, עמית מחקר בכיר ב-Heritage Foundation בארצות הברית במהלך מושב "תורכיה, היש מקום לדאגה?", שנערך במסגרת כנס הרצליה 2011 במרכז הבינתחומי. לדבריו, תורכיה מעמידה בספק את יחסיה עם ארה"ב בכל פעם מחדש וגם איפשרה ליחסיה עם ישראל להתדרדר עוד לפני המרמה. כהן הזכיר, כי ארדואן זכה לתשואות רבות בעקבות המשפט: "אתם בוודאי יודעים כיצד לרצוח", שאמר לנשיא שמעון פרס.

לדברי כהן, שבירת הסנקציות על ידי חברות טורקיות, שהוקעה על ידי הממשל האמריקני, בהחלט מצביעה על נתונים מדאיגים וכדאי שנמשיך לפעול עם כוחות פרו-מערביים כדי להפוך את התהליך על פיו. "אם תורכיה תמשיך לעמוד לצידה של חיזבאללה ותתמוך בשינויים הרדיקליים במצרים ובאיראן, ישראל תעמוד בפני אחד האיומים הקיומיים הקשים ביותר ב-60 ויותר השנים האחרונות שלה. להבדיל מהמתחרים הערבים שלה, לתורכיה יש עבר צבאי מפואר, יש לה צבא מאוד חזק, היא חברה בנאט"ו ויש לה בסיס תעשייתי רחב היא נמצאת בליגה העולמית", אמר כהן.

פרופ' בארי רובין, ראש מכון גלוריה לחקר המזרח התיכון ויחסים בינלאומיים מהמרכז הבינתחומי בהרצליה ציון, כי לאור האידיאולוגיה והכיוון שאליו הממשל הטורקי פונה, ישראל לא יכולה לעשות דבר כדי לשנות את המצב הקיים. לדבריו, השינוי יתרחש רק כאשר תקום ממשלה חדשה בטורקיה.

בתורכיה מתרחשת כעת "מהפכה בהילוך איטי", אמר **פרופ' סולי אוזל, מומחה ליחסים בינלאומיים ומדע המדינה באוניברסיטת בילגי (Biligi) בתורכיה.** לדברי פרופ' אוזל, פוליטיקה עדיפה על קיצוניות ותורכיה מהווה דוגמה שהרבה אנשים במעמד הביניים במדינות ערב אכן מסתכלים עליה, המרכז של הכוח משתנה. "אני אוהב את מה שאני רואה במצרים ולו הייתי ישראל, הייתי מחפש דרך לחזור למשא ומתן כדי לעבור אל התקופה שלאחר ה'מרמה'".

לדבריו, הכוח המניע של תורכיה הוא האינטרס הכלכלי. העדיפויות של תורכיה הן להשכין שלום באזור כדי לחזק את היציבות הפוליטית, וזה גם יהיה טוב לעסקים. עסקים טובים יחזקו עוד יותר את היציבות הפוליטית וכך השלום באזור יהיה חזק יותר. במהלך השנה האחרונה מדיניות החוץ הטורקית הגיעה לבגרות. אני חושב שמבחינה אסטרטגית והגייונית, זוהי סיטואציה שתשפיע על המזרח התיכון כולו ולא רק על ישראל ותורכיה.

במושב "המזרח התיכון כמרקחה- השלכות כלכליות על ישראל":

דוד ברודט, יו"ר בנק לאומי: "בשל מצבה הכלכלי העגום של מצרים אני לא צופה שהיא תצא למלחמה בישראל"

פנחס בוכריס, לשעבר מנכ"ל משרד הבטחון: "הגדלת תקציב הבטחון של ישראל בשלב זה, עלולה להיות נבואה שמגשימה את עצמה"

דוד ברודט, יו"ר בנק לאומי, אמר במושב "המזרח התיכון כמרקחה- השלכות כלכליות על ישראל" ביומו השני של כנס הרצליה, כי להערכתו, מכיוון שבמצרים יש התמרמרות רבה על המצב הכלכלי והחברתי, יציאה למלחמה בישראל היא לא הדבר שעומד בראש מעייניהם של היוצאים לרחובות. הוא הסביר כי מצרים היא כלכליה עניה- התוצר לנפש שם נמוך במיוחד, ואין להם זרבות לבזבז על תקציבי בטחון, ולכן הכלכלה המצרית לא תוכל לבנות בעצמה עוצמה צבאית עימה היא תוכל להתמודד עם ישראל. ישראל, לעומת זאת, היא בעלת התוצר לנפש הגדול ביותר במזרח התיכון וזה מעיד על החוסן הלאומי שלנו, ולכן, לדעתו, אין צורך להגדיל את תקציב הביטחון רק בגלל מה שקורה במצרים.

תא"ל (מיל.) פנחס בוכריס, לשעבר מנכ"ל משרד הביטחון, חיזק את דבריו של ברודט ואמר כי מוקדם להגדיר את מצרים כמדינת איום ומוקדם לדעת לאן מופנות פניו של המשטר במצרים. אם ישראל תעשה את הצעד הראשון ותשנה את תקציב הבטחון שלה, זו עלולה להיות נבואה שמגשימה את עצמה. עם זאת, אמר בוכריס, כי לדעתו כדאי דווקא להעביר ריכוז של חיילי צה"ל לנגב ולקדם את יישום כיפת ברזל.

דר' גיל בפמן, כלכלן ראשי בבנק לאומי, אמר גם הוא כי נראה שאין השפעות ביטחוניות שליליות על ישראל בשל האירועים במצרים. המשקיעים בעולם ממליצים לשבת על הגדר בכל הנוגע לישראל, עד התבהרות המצב. בישראל אמנם יש עליה במידת התנודתיות של שער החליפין, יש אינפלציה די גבוהה והריבית גם היא עולה, ועם זאת, לדעתו, אין צורך לשנות את תחזית הצמיחה של ישראל.

במושב תחת הכותרת "ביטחון במרחב הסייבר", אמר ראש המטה ללוחמה בטרור, תא"ל (במיל.) ניצן נוריאל:

אני מוכן להשקיע הרבה כסף כדי שהמחשב של כל האקר שמתקיף את מדינת ישראל יישרף עוזר שר הבט"פ האמריקני: בשנה האחרונה הייתה עלייה דרמטית של כ-300% בהתקפות על שרתי הממשל האמריקאי. זהו איום קריטי - מטוסים יכולים ליפול, שווקים יכולים להיעצר, כספים רבים יכולים להיעלם ומידע רב יכול להיחשף

"במהלך עופרת יצוקה ולאחר אירוע מרמרה המחשוב הישראלי ספגו התקפות רבות", אומר **תא"ל (מיל.) ניצן נוריאל, ראש המטה ללוחמה בטרור,** במושב "ביטחון במרחב הסייבר", שנערך במסגרת כנס הרצליה 2011 במרכז הבינתחומי ובשיתוף סדנת יובל נאמן למדע, טכנולוגיה וביטחון בראשות פרופ' יצחק בן ישראל מאוניברסיטת תל אביב. לדברי נוריאל, שמירה על ביטחון במרחב הסייבר הוא אתגר קשה וחמקמק. מתנגדים פוליטיים מכל העולם יכולים להביע את דעתם דרך המקלדת, לא רק בטוקבק אלא גם דרך התקפה ישירה על מערכות המחשוב של המדינה.

לדברי נוריאל, לא ברור מה היקף אחריות המדינה למערכות המחשוב של אזרחיה ולמערכות המחשוב של התאגידים הגדולים והמרכזיים במדינה. "המדינה חייבת להשלים את תפיסת ההגנה שלה על המערכות הקריטיות. מה שאנחנו יודעים לעשות גם היריב יודע לעשות", אומר נוריאל שתיאר תמונה קודרת, לפיה גופים בארץ לא מוכנים לקבל הגנה

ממשלתית עד שהמטה פורץ לתוך המערכות שלהם ומשקף להם את הנזק הפוטנציאלי. "התקינה היא לא חזות הכל, חשוב שיהיו תהליכים סדורים של הפקת לקחים בין הארגונים הגדולים במדינה", הוא אומר.

"אם יהיו לנו מערכות הגנתיות חזקות, המתקיפים יתייאשו. אני מוכן להשקיע הרבה כסף כדי שהמחשב של כל האקר שמתקיף את מדינת ישראל ישרף", אמר נוריאל. "צריך מערכות הגנה טובות יותר כדי להגן על המערכות, לזהות את התקיפה ולהעניש את התוקף. צריך להכריע הכרעה מדינית בין זכויות הפרטיות לבין הגנה על המערכות המרכזיות במדינה - אלו שני וקטורים סותרים, אך לצרכי הגנה מתחייבת פגיעה בפרטיות".

"בשנה האחרונה הייתה עלייה דרמטית של כ-300% בהתקפות על שרתי הממשל האמריקאי", אמר **דאגלס אנדרו סמית'**, **עוזר השר לביטחון פנים למגזר הפרטי של ארצות הברית**. לדברי סמית', ארצות הברית שמה דגש וחישיבות גבוהה מאד על ביטחון במרחב הסייבר בביטחון הפנים. מדובר בזן חדש של פשיעה במרחב הסייבר, הפוגעת בכלכלה ומצליחה להעביר לעיתים סכומי עתק בזמנים קצרים לפושעים המשתמשים בכספים אלו למטרות רעות.

"ביטחון במרחב הסייבר הינו קריטי - מטוסים יכולים ליפול, שווקים יכולים להיעצר, כספים רבים יכולים להיעלם ומידע רב יכול להיחשף", אומר סמית'. "האיום במרחב הסייבר לא הולך להיעלם, הוא כאן כדי להישאר ויעלה בפנינו עוד אתגרים רבים בעתיד. לפשעים במרחב הסייבר אין גבולות גיאוגרפיים והתקפות אינן מוגבלות לאיזורים ולמרחקים מהיעד. ברור לכולנו שארגוני הטרור משנים את הטקטיקות שלהם להתקפות כלכליות ולא דווקא בטחוניות. צריך להמשיך ולשים מחסומי דרכים שמאטים את אלו המבקשים לבצע פשעים במרחב הסייבר".

מערכות כמו חשמל לא צריכות להיות מחוברות לאינטרנט - הסיכון גדול מהתועלת

לדברי **ד"ר מרטין ליביקי - מדען בכיר בהנהלת RAND Cooperation, US**, השאלה האם פגיעה בנאסד"ק הוא למעשה מעשה מלחמתי, היא לא סוגיה משפטית. לדבריו, השאלה החשובה היא האם מישו הולך לנצל את המתקפה כדי לקחת יתרון מסויים מהמצב שנוצר. אף אחד עדיין לא מת מהתקפת סייבר, גם את החשמל לא הצליחו לעצור. אבל פעם אחת כן חסמו את הטלפונים במסצ'וסטס כתוצאה מהתקפת סייבר. לדעת ליביקי, "מערכות כמו חשמל לא צריכות להיות מחוברות לאינטרנט - הסיכון גדול מהתועלת". לדבריו, ההגנה הטובה ביותר בסייבר היא הגנה ולא התקפה. הרתעה בתחום הסייבר לא תעבוד מול ארגונים כמו אל-קעידה או ארגוני טרור קיברנטי אחרים.

לדברי **דבורה האוסן-כוריאל מסדנת יובל נאמן באוניברסיטת תל אביב**, הנורמות הבינלאומיות לביטחון קיברנטי נגועות באירוניה הנובעת מכך שהנורמות המשפטיות שותקות אל מול מצבים הנוצרים במרחב הסייבר. לדין הבינלאומי קשה לתרגם פגיעות פיזיות לממד הווירטואלי קיברנטי. לדבריה, למדינות במצב הנוכחי מאד נוח: "כשאין נורמות הכל מותר". אמנה בינלאומית לא תעזור במקום שבו מעל 90% מההתקפות הקיברנטיות בעולם הן ממקורות לא מזוהים, אמנה בינלאומית לא תעזור לטיפול בבעיה וליצירת הרתעה הדדית, סיכמה האוסן-כוריאל.

"מדינת ישראל צריכה ויכולה להיות אור לגויים בכל מה שקשור ללוחמה במרחב הסייבר", אמר **תא"ל (מיל.) יאיר כהן, ראש מינהל זו וסייבר בחברת אלביט מערכות**. לדברי כהן, באמצעות הידע ויכולות הלוחמה במרחב סייבר שיש בישראל, נוצר לישראל יתרון אסטרטגי ויכולת להוביל את את העולם בתחום הזה.

כהן מאמין כי מבחינת הסייבר, הצבא והסקטור האזרחי הם מקשה אחת. התקפה על תשתיות הסקטור האזרחי (רמזורים, חשמל, תקשורת) תפגע משמעותית גם בצבא. "מלחמות חכמות כתוצאה מהתקפות סייבר עוד נמצאות בדרך ויגיעו לפתחנו בעתיד. גם אובמה הבין שמה שייקבע את גורלה ואת עוצמתה של ארה"ב לאורך זמן הוא יכולתה להתמודד עם איומי הסייבר", אומר כהן.

לדבריו, "המדינה צריכה לאסוף מודיעין ספציפי בתחום הסייבר, אחרי ההתקפה זה כבר מאוחר מידי. מרכיב ההרתעה בתחום הסייבר חשוב וצריך להיות כזה שאומר: 'אם תהרוס את הכלכלה שלי - אני אהרוס את הכלכלה שלך'. המדינות הנורמטיביות יצטרכו להגיע לאמנה בינלאומית שבמסגרתה מונעים התקפות סייבר מתוך המדינה על המדינות האחרות באמנה".

במושב "האם ישראל מאבדת את אירופה" אמר שר החוץ ההולנדי, פרופ' אורי רוזנטל:

על האיחוד האירופי להשקיע באופן שווה ביחסים עם הפלסטינים וישראל

השר סילבן שלום בעקבות האירועים במצרים: אם מחר קיצונים יחליטו לסגור את תעלת סואץ, מה יהא עלינו?"

"אף מדינה באיחוד האירופי לא שוללת את זכות קיומה של מדינת ישראל ואף אחת מהן לא תעשה זאת בעתיד", אמר **שר החוץ של הולנד, פרופ' אורי רוזנטל במושב "האם ישראל מאבדת את אירופה?"** שפתח את יומו השלישי של **כנס הרצליה 2011 במרכז הבינתחומי**. "אנו כהולנדים שוללים את הד-לגיטימציה כלפי ישראל ואני קורא לנציגים נוספים של האיחוד האירופי לשלול אותה גם כן", אמר רוזנטל וזכה למחאות כפיים מהקהל.

רוזנטל שולל את הגישה האירופית הגורסת כי דחיפת ישראל לפינה תקדם את תהליך השלום, אולם במקביל קרא לישראלים "להבין מדוע אנו חושבים שהתנחלויות אינן חוקיות ולא עוזרות לתהליך השלום". לדבריו, ברור שהאיחוד האירופי צריך להשקיע ביחסיו עם ישראל ולהתקרב אליה אך עלינו כאיחוד אירופי להשקיע באופן שווה גם ביחסנו עם הפלסטינים".

"הקו העיקרי אינו היחסים בין ישראל ואירופה אלא בין המערב לאיראן - מי ישלוט במזרח התיכון", אמר **חה"כ סילבן שלום**, השר לשיתוף פעולה אזורי והשר לפיתוח הנגב והגליל. לדברי השר שלום, ישראל ואירופה באותה הסירה, "ואיני אומר זאת כי ישראל היא במזרח התיכון אלא בגלל שזהו השער לאירופה ולאסיה. אם מחר קיצונים יחליטו לסגור את תעלת סואץ, מה יהא עלינו?".

שלום, הביע את דאגתו מכך שביום שהאמריקנים יסיגו את כוחותיהם מעירק תשתלט אירן על האזור שחשוב כל כך, גאוגרפית, פוליטית ובעיקר - כלכלית, משום שכל עתודות הנפט ל-150 השנים הבאות נמצאות כאן. לדבריו, אם האירנים ישתלטו על שדות הנפט הם יוכלו לפתח כוח גרעיני ולא יהיה מי שיעצור בעדם ולכן חייבת אירופה לסייע לנו להשתלט עליהם כעת, לפני שהם ישתלטו על המדינות הערביות המתונות. "התהליך הזה כבר מתרחש. על אירופה לנקוט בגישה מאוזנת במזרח התיכון ולסייע לנו גם עם אבו מאזן, שרק לפני שבוע אמר שעדיף לו למות ולא לוותר על זכות השיבה, וגם לסייע עם האירנים שחלוקים בדעתם האם לדבר עם המערב ולהמשיך להפעיל עליהם סנקציות", אמר השר שלום.

לדברי **מייקל דוגר**, שר ההגנה בממשלת הצללים של בריטניה, "הקולות שקוראים לדלגיטימציה בבריטניה מייצגים מיעוט קטן ואינם בעלי השפעה על הפוליטיקה המקומית. הקולות האנטי ישראלים, חריפים ככל שיהיו, לא יכולים לחמוק מהקשרים הענפים שיש לנו עם ישראל ומהבסיס הערכי המשותף של שתי המדינות". דוגר מודאג מעליית מספר המקרים של תקיפות אלימות ומהעלייה של כוחות לאומיים קיצוניים וסבור כי הקרב של ישראל על דעת הקהל הוא אתגר גדול שסובל בעיקר מבורות דעת הקהל. לדבריו, הציבור מושפע מדיווחים שאינם תמיד מאוזנים.

"הצבא הוא לא של אף אחד והוא של כולם באותו הזמן"

כך אמר הרמטכ"ל, רא"ל גבי אשכנזי בהופעה פומבית אחרונה בתפקידו בערב השני של כנס הרצליה ה-11 של המרכז הבינתחומי.

רא"ל גבי אשכנזי, ראש המטה הכללי, נעל את יומו השני של כנס הרצליה בסקירה בטחונית של האזור. "אמרתי בעבר שבמזרח התיכון ישנם שינויים טקטוניים, וככאלו קשה להבחין בהם בשגרה, אך כשהתפרצות מתרחשת והלבה פורצת היא גדולה וקשה". אשכנזי ענה למבקרים את המודיעין שלא צפה את ההפיכה במצרים: "נשאלתי בצורה ביקורתית איך לא צפינו את המהפכה במצרים. צריך להבין: בסביבה שלנו לא ניתן לצפות כל דבר. גם הרמטכ"ל המצרי בעצמו לא צפה את הדברים. אנו נמצאים בתקופה שבה במשטרים סביבנו הכוח עובר להמונים. השינויים הם גדולים ואני מזהה בהם הרבה מאוד סיכונים אבל גם הזדמנויות למדינת ישראל".

לפי אשכנזי, "אנו עדיין מספר תהליכים שמתרחשים בו זמנית: התחזקות של המחנה הרדיקלי במצרים ובלבנון, שינוי באוריינטציה של תורכיה ואיראן, שמתקדמת גם היא ולא רק בתחום הגרעיני, אלא בסיום החלק הארי של ההכשרה וציוד ארגוני וכוחות הטרור באזור. אנחנו רואים דעיכה של המנהיגות הערבית המסורתית והקלאסית".

אשכנזי גורס "שישראל צריכה קודם כל להעצים את הנכסיות שלה כלפי מדינות העולם. להבליט את המשמעות שלה למערב - ישראל היא אי של יציבות. בתחום הצבאי, לאור הקשר החזק בין השחקנים במחנה הרדיקלי, צה"ל חייב להיות מוכן ללחימה ביותר מזירה אחת. השינוי הזה משפיע על בניין והפעלת הכוח, אבל לא רק שצה"ל יילחם ביותר מזירה אחת, אלא שגם קשת האיומים התרחבה. שאלה שאני שואל את עצמי היא לאיזה איום להתכונן? כיצד לוודא שאנו מתכוננים למלחמה הבאה ולא לזו שהסתיימה?".

אשכנזי התייחס למשימות העומדות בפני צה"ל ומדינת ישראל: לארגן את העורף הישראלי בצורה שיוכל לעמוד בפני מתקפה של טילים ארוכי טווח לאורך זמן; לפתח מערכת הגנה אקטיבית רב-שכבתית, תחום שאנו עוסקים בו כבר, ולישראל יש היום פתרון לרקטות - החל מ"כיפת ברזל" שמספקת מענה לקאסמים ועד לטילים ארוכי טווח; בניית יכולת אש אפקטיבית לצד כוח מתמרן יבשתי.

אשכנזי הדגיש כי צה"ל מחזיק ביכולת אש "מהמרשימות שאני מכיר". עם זאת, יכולת האש אין בה די. האש, מרשימה ככל שתהיה לא יכולה להחזיק שטח. "אני תמיד אומר לחיילים שאני פוגש ש'אף-16 לא מספיק ודרוש גם אם-16". היום איננו יכולים להסתפק במהלומות אש קצרות. אם הציווי למלחמות עדיין תקף, ובעיניי הוא תקף, דרוש לצה"ל כוח תמרון משמעותי ביבשה; המרכיב האחרון, הוא שיפור יכולות המודיעין. אנו נמצאים במערכה מודיעינית רציפה, שמטרתה היא להגיע מוכנים לסבב הלחימה הבא.

אשכנזי סיכם את דבריו ואמר: אני עוזב היום בתחושה סיפוק, ואתה גם תחושה של ביטחון. הצבא הוא לא של אף אחד והוא של כולם באותו הזמן. זו הדרך שצריך לשרת בה ואני חש שהמפקדים שלנו בצבא יודעים את זה ופועלים על-פי העיקרון הזה.

במושב תחת הכותרת "מדיניות החוץ של ישראל - התלות ההיסטורית בארה"ב":

דני איילון, סגן שר החוץ: משטר דמוקרטי במצרים אינו סביר

גבריאלה שליו, לשעבר שגרירת ישראל באו"ם: לא רחוק היום שבו האמריקאים יוכלו לראות שיש עוד דמוקרטיות במזרח התיכון עימם הם יכולים לשתף פעולה

"הקשר בין ארצות הברית וישראל הוא טבעי ונובע מאינטרסים, ערכים ואיומים משותפים", אמר סגן שר החוץ, דני איילון. "לא מדובר ביחסים בין ממשלות אלא בין העמים והקהילות של שתי המדינות. ישראל היא גם הצרכן הגדול ביותר של מוצרים ושירותים מהתעשייה האמריקאית במזרח התיכון והדבר הינו בעל משמעות כלכלית מבחינת ארצות הברית".

לדברי איילון, "ישראל ניצבת בפני אתגרים קשים בזירה הבינלאומית והאזורית, אולם ארה"ב הייתה ותישאר בת בריתנו ההיסטורית. שוגה מי שמזלזל בעצמה ובהשפעה האמריקאית, מאחר וארה"ב היא מעצמת על שתמשיך להיות השחקן הדומיננטי ביציבות האזור ובהתמודדות עם האיומים במגרש הגלובאלי, ותמשיך להנהיג את העולם החופשי, במיוחד בכל הנוגע לסוגיות כמו איראן גרעינית ואיומי האסלאם הקיצוני".

איילון הוסיף ואמר שהוא לא רואה את יחסי ישראל ארצות הברית כתלותיים. "על אף שמצבים ואיומים יכולים להשתנות, האידיאולוגיה האמריקאית והישראלית יישארו שלובות לעוד שנים רבות ויעמדו גם בשינויים פוליטיים. שתי המדינות יודעות להמציא את עצמן מחדש מדי עשור". בנוגע למצרים, ציין איילון, כי קהיר היתה במשך שנים העוגן לשקט ויציבות במזרח התיכון. לדבריו, משטר דמוקרטי במצרים אינו סביר, ייתכן ונראה שיטת משטר שונה דומה למודל הטורקי.

"האירועים האחרונים יכולים לשחק לידיים של ישראל מכיוון שהם עוזרים להבין שלא מדובר בבעיה ישראלית פלסטינית אלא בבעיה שקשורה לסוגי משטר ומדינות ערביות", **מלקולם הונליין, סגן יו"ר ועידת הנשיאים של הארגונים היהודיים בארצות הברית.** לדברי הונליין, אירועים אלו והתובנות הנגזרות מסייעות לאמריקאים להבין שישראל היא בת הברית המהימנה היחידה של ארצות הברית במזרח התיכון. הונליין מבין שלישראל אין אלטרנטיבה מלבד ארצות הברית ומסביר שאירופה לא יכולה להיות בת ברית של ישראל בשל השוני הדמוגרפי בין מדינות אירופה.

לדברי **זלמן שובל, לשעבר שגריר ישראל בארצות הברית,** אמריקאים אולי יכולים לחיות עם כוח אמריקאי יורד אך לא הישראליים. הקהילה היהודית הגדולה בעולם, מלבד ישראל היא בארצות הברית. אירופה לא מדברת בקול אחד כלפי ישראל, אך גם שם יש שינויים תכופים בגישות ובהלכי הרוח.

"בלי ארצות הברית באו"ם ובעולם מצבה של ישראל יהיה גרוע מאד. כל הביצים אומנם בסל אחד - אבל אין לנו סל אחר", אומרת **פרופ' גבריאלה שליו, לשעבר שגרירת ישראל באו"ם.** לדברי פרופ' שליו, ישראל זקוקה לזכות הווטו של ארה"ב. "תמיד ידענו שהאמריקאים היו שם בשבילנו ומעולם לא הרגשנו שאנחנו צריכים לוותר או להיכנע לדרישותיהם כדי לקבל את התמיכה הזו".

שלו ציינה, כי מאז שהנשיא אובמה עלה לשלטון חל שינוי ביחסים עם ארצות הברית הדבר משתנה ואנו מרגישים זאת גם על רקע המהפכה במצרים. "לא רחוק היום שבו האמריקאים יוכלו לראות שיש עוד דמוקרטיות במזרח התיכון עימם הם יכולים לשתף פעולה. מאז תחילת הממשל של אובמה היה ברור כי הוא מושיט יד לעולם המוסלמי ולא עומד בצד בזמן שדמוקרטיות מנסות לקום במדינות ערביות", אמרה שליו.

במושב בנושא "דרום אמריקה - הקטר הכלכלי הדוהר

פרופ' מריו שניידר, אונ' י-ם: "הפלסטינים יצרו חזון לטווח ארוך ליחסיהם עם אמריקה הלטינית

בעוד ישראל לא השקיעה משאבים או מאמץ דומה"

"הדומיננטיות של ארה"ב ביחסי החוץ של ישראל הביאה למצב שאין השקעה מספקת ביחסינו עם מדינות אמריקה הלטינית. הפלסטינים עשו עבודה טובה מאוד מבחינתם, והצד הישראלי נותר ללא מענה", כך אמר **פרופסור מריו שניידר, ראש המחלקה למדעי המדינה באוניברסיטה העברית בירושלים,** בפאנל בנושא "דרום אמריקה - הקטר הכלכלי הדוהר". "שהתקיים היום בכנס הרצליה של המרכז הבינתחומי הרצליה.

מרבית הדיון סב סביב מעורבותה הגדלה והולכת של סין במדינות אמריקה הלטינית, בייחוד בברזיל, וכן ביחסים בין הרשות הפלסטינית למדינות דרום אמריקה, לאור ההכרזה של מרביתן על הכרה במדינה פלסטינית עצמאית בגבולות 67 בתקופה האחרונה.

פרופסור שניידר הוסיף כי "ישנם מספר גורמים שהובילו להכרזה של מדינות דרום אמריקה על הכרה במדינה פלסטינית עצמאית. ראשית, לא ניתן להתעלם מהעבודה הדיפלומטית הנרחבת שנעשתה במדינות אלו. הפלסטינים יצרו חזון לטווח ארוך ליחסיהם עם אמריקה הלטינית בעוד נדמה שישראל לא השקיעה משאבים או מאמץ דומה. הגורם השני הוא גודלן של הקהילות הערביות בכלל והפלסטיניות בפרט בחלק ממדינות דרום אמריקה. בצ'ילה לבדה יש כ-400 אלף אזרחים ממוצא פלסטיני, ומדובר בשיקול פוליטי לא מבוטל."

קליפורד סובר, שגריר ארה"ב לשעבר בברזיל: "לנשיא היוצא של ברזיל (לולה) היה חזון לקחת חלק בתהליך השלום, והוא רצה להביע חותם. ברזיל היא המדינה היציבה ביותר בדרום אמריקה והוכיחה את המנהיגות שלה. בעקבות ההכרה שלה במדינה פלסטינית בגבולות 67 היו מיד שבע או שמונה מדינות שהצטרפו להכרזה. חשוב להבין את

החשיבות שלה בתוך המארג של מדינות דרום אמריקה. מדובר על מדינה יציבה שכלכלתה צומחת, ועל פי הערכות שונות תהפוך לכלכלה החמישית בגודלה בעולם."

ד"ר לואיס רוביו, נשיא מרכז מו"פ, מקסיקו אמר כי במקסיקו אין אוכלוסייה ערבית גדולה ובכל זאת קיימת תמיכה בנושא הפלסטיני. התחושה היא שהפלסטינים עשו עבודה כל כך טובה ומנגד הייתה הזנחה מהצד הישראלי. זה נהיה דבר מאוד אופייני בקרב האליטות לדאוג לחלשים, והפלסטינים נתפסים ככאלו.

במושב "עם הפנים מזרחה: מאזן כוחות עולמי חדש" אמר בילהארי קאוסיקאן, מנכ"ל משרד החוץ של סינגפור

ארצות הברית היא עדיין המעצמה הגלובלית היחידה

השינוי ביחסי הכוחות בין מזרח ומערב הוא יחסי ולא אבסולוטי

"היכולת של מדינות מזרחיות להתאים עצמן לשיטה של המדינות המערביות משנה את מאזן הכוחות", אמר **בילהארי קאוסיקאן, מנכ"ל משרד החוץ של סינגפור**, במושב עם הפנים מזרחה: מאזן כוחות עולמי חדש, שנערך במסגרת כנס הרצליה 2011 במרכז הבינתחומי. לדברי קאוסיקאן, "השינוי במאזן הכוחות הוא יחסי ולא אבסולוטי. אמנם יש כלכלות חדשות וכוחות חדשים אבל אין הדבר אומר שהכוחות נעו מזרחה. אין שוויון בין הקטבים, המעצמה הגלובלית היחידה כרגע היא עדיין ארצות הברית".

לדברי **ד"ר פאנג סון-גינג, ראש המרכז לממשל גלובלי חדש באוניברסיטה העממית של סין**, סין היא כוח מאזן ולא כוח הגמוני. ישנו פער גדול בין ההערכות החיצונית על סין לבין הוויכוחים הפנימיים שלה, ישנה האטה בכלכלת סין בשל המשבר הסביבתי ובשל הפערים הכלכליים בין עשירים לעניים. "סין עדיין לא יציבה מספיק בשביל להוביל את המערכת הבינלאומית, היא מעוניינת בסדר חדש", אומר סון-גינג ולכן, אין לסינים סיבה לקרוא תיגר על הסדר העולמי, הם מכירים בכוח המערב.

סון-גינג ציין כי גם כוחה של ישראל ניכר בסין ומתחילים לראות בה כמקור של הון וניהול טכנולוגיה. לדבריו, ישנו קשר עמוק בין העם הסיני לעם היהודי וכי הוא מקווה שישראל תהווה גשר לסיין עם אירופה, רוסיה והמזרח התיכון.

אין אלטרנטיבה לארצות הברית כמובילה גלובלית. אמריקה עדיין בראש ההיררכיה, אך בניגוד לעבר היא אינה יכולה להוביל לבד", אמרה **אינדראני באקשי, ראש דסק חוץ ודיפלומטיה בעיתון the Times of India**. לדברי באקשי, ישראל מוערכת בהודו מבחינת ביטחון, כלכלה וחקלאות והיא נתפשת בהודו בצורה חיובית מאוד, אך יחד עם זאת, הקשר של הודו עם איראן לא ייעלם. "איראן היא שכנה וידידה של הודו וישנו קשר תרבותי עתיק יומין בין שתי המדינות". באקשי ציינה כי גם הקשרים עם ישראל טובים וכי, "ישראל היא הפילגש האהובה עלינו, אך הקשר העמוק מתבטא לאו דווקא במגזר הציבורי".

"ישראל צריכה להמשיך להזדהות עם המערב מבחינה פוליטית אבל לא מבחינה כלכלית", אמר **פרופ' יעקב ורצברגר מהמחלקה ליחסים בינלאומיים באוניברסיטה העברית**. לדברי פרופ' ורצברגר, עלייתה של סין גרמה לתהליך של איזון. מעצמות ביניים בעלות פוטנציאל להפוך למעצמות גדולות כמו הודו ויפן. התחזקות כוחן של המדינות היא תוצאה של התחזקותם של קשרים בין מדינות באזור, גם כוחות צבאיים. "עלינו להביט מזרחה ולהתמקד ביחסים, גם הפוליטיים, עם אינדונזיה, פקיסטן ומלזיה", אמר.

ראש המוסד לשעבר, אפרים הלוי: ישראל היא לא מדינה של פצצה אחת

ראש המוסד לשעבר, **אפרים הלוי** במושב תחת הכותרת "האם העולם יכול להשלים עם איראן גרעינית" "לעולם לא תהיה שואה שנייה והשמדה של העם היהודי. ישראל עובדת מדי יום על בניית האמצעים הדרושים ליום שבו יגיע איום ממשי. אם לאיראן יהיה נשק גרעיני היא תעשה כל שביכולתה כדי לשדר אחריות מכיוון שבטעות הראשונה, היא תספוג מכה קשה"

"ישראל במלחמה עם איראן כבר שנים רבות", אמר **ראש המוסד לשעבר, אפרים הלוי**, בפאנל שדן בשאלה "האם העולם יכול להשלים עם איראן גרעינית", שנערך במסגרת **כנס הרצליה 2011 במרכז הבינתחומי**. הלוי תהה האם העולם מוכן לשלם את המחירים הכרוכים בעצירת תהליך ההתגרענות של איראן?

לדברי הלוי, ישראל היא אחד הכוחות החזקים ביותר במזרח התיכון, יחד עם זאת היא מתנהגת כנחותה בעוד שהמיעוט הערבי בישראל מתנהל ללא רגשי נחיתות כלל. "הגיע הזמן שישראל תפגין את כוחה ואת העליונות שלה כפי שעשתה מול חיזבאללה ומול החמאס. יש לזכור שבזמן שישראל לחמה בחמאס ובחיזבאללה, איראן לא עשתה כלום. ישראל יכולה להבהיר שאין בכוונתה להשלים עם איראן גרעינית", אומר הלוי.

הלוי סבור כי איראן גרעינית, חושפת את עצמה יותר לתקיפה. "עלינו להפסיק לדבר בחד מאיראן אלא לדבר בביטחון לגבי התהליכים המתנהלים נגד איראן. ישראל לא רוצה להוכיח לחומייני שהיא לא מדינה של פצצה אחת. לעולם לא תהיה שואה שנייה והשמדה של העם היהודי וזאת מכיוון שמדינת ישראל עובדת מדי יום על בניית האמצעים הדרושים ליום שבו יגיע איום ממשי. אם לאיראן יהיה נשק גרעיני היא תעשה כל שביכולתה כדי לשדר אחריות מכיוון שבטעות הראשונה, איראן תספוג מכה קשה".

"בישראל מאמינים שאובמה יעצור את איראן עד סוף שנה הבאה - לדעתי אין סיכוי שזה יקרה" אומרת **דניאל פטקה, סגנית נשיא במרכז האמריקני ליוזמה**. "צריך להודות בכך שהעולם לא מסוגל לעצור כרגע את איראן. איראן בדרך

הנכונה להשלמת התהליך ואם ניכשל במניעת איראן גרעינית, היא תהיה בלתי ניתנת לעצירה ולשליטה. אני לא יכולה לדמיין מאזן אימה בין ישראל לאיראן - אבל אני יכולה לדמיין אימה", אומרת פלטקה. לדבריה, חומייני אמר בעצמו שישראל היא מדינה של פצצה אחת. כרגע הדברים בזירה הבינלאומית לא פועלים לטובת ישראל. אני מעריכה את הלך הרוח לפיו ישראל צריכה להגן על עצמה אך היא לא פועלת כיום באסטרטגיה הנכונה כדי לעשות זאת הלכה למעשה.

"באזור הקשה הזה של העולם ישראל וארצות הברית צריכות למנוע ולעכב את איראן", אומר **בריאן קטוליס, חבר בכיר במרכז לקדמה אמריקנית**. לדברי קטוליס, ממשל אובמה עשה צעדים משמעותיים כדי לחדש את שיתוף הפעולה הצבאי בין ישראל וארצות הברית וכיום הוא העמוק ביותר מאז ומעולם. אם איראן לא תקיים את הכללים היא חשופה למתקפה, כשישראל וארצות הברית הם הסוסים החזקים במזרח התיכון הם קובעים את הכללים.

לדבריו, "ישראל וארצות הברית רואים עין בעין לגביי איראן גרעינית. ישראל צריכה להמשיך ולעבוד עם אמריקה כדי לבצע צעדים דיפלומטיים אל עבר התמודדות עם הסיכסוך הפלסטיני ולפעול לבניית קואליציה נגד איראן גרעינית. צריך לזכור שגם פקיסטן ואפגניסטן גרעיניות ולכן ממשל אובמה מתמודד עם האיומים הללו בכל החזיתות".

סגן שר הביטחון לשעבר, ד"ר אפרים סנה, התריע מפני היכולות הבליסטיות של איראן. לדבריו, מערכת הטילים הבליסטית של איראן מסוגלת להגיע למוסקבה, לדלהי וליוון, בעוד מספר שנים גם לבריסל וברלין ובשנת 2015 גם בארה"ב. לדברי סנה, טילים ופצצה גרעינית אלו יהיו כלי לסחיטה בידי המשטר האיראני, האגרסיבי והמדכא בתוך איראן ומחוצה לה. מצב בו למשטר השואב את המוטיבציה שלו מאידיאולוגיה המתעבת את הערכים המשותפים לכל הדמוקרטיות יהיה כזה מנוף אסטרטגי גלובאלי - הוא בלתי ניסבל.

סנה מאמין, כי המטרה האמיתית היא לא להאט את הפרויקט הגרעיני של איראן אלא לעזור לעם האיראני לשנות את המשטר. "צריך להאיץ את תהליך המהפכה האזרחית באיראן, באמצעות הגברת הסנקציות שתהפוך את השלטון האיראני לנכה. צריך להציל את העולם מהשלטון האימפריאליסטי של איראן. מבלי לגעת בכפתור, איראן יכולה לסייע גם למדינות אחרות באזור כמו ערב הסעודית להשיג נשק גרעיני ובכך להעמיד את ישראל במצב אסטרטגי שונה לחלוטין. הממשלה לא תאהב את זה, אבל היא צריכה להגיע לידי סיום מהיר של הסכסוך הפלסטיני", אמר.

ציפי לבני, יו"ר האופוזיציה, במושב הפתיחה של יומו השני כל כנס הרצליה

"בישראל יש בעיית מנהיגות קשה.

המנהיגים מקבלים החלטות משיקולים זרים ולא משיקולים אמיתיים"

"במצב הקיים כרגע במצרים, תהיה זו טעות הסטורית מצד המנהיגים להשתהות ולא לקבל החלטה. מול תהליכים גדולים יש לקבל החלטות גדולות"

במושב הפותח של יומו השני של כנס הרצליה, נאמה חה"כ ציפי לבני, יו"ר מפלגת קדימה וראש האופוזיציה, וככזו, דאגה לבני להשתלח בממשלה: "בישראל יש בעיית מנהיגות קשה. הימים הם ימי אי ודאות ועם ישראל חושש לעתידו, וההנהגה, במקום לקחת את המושכות לידיה ולהחליט מה לעשות, כושלת. העם צריך לראות שההחלטות מתקבלות באופן מושכל ולא ע"פ שיקולים אישיים של פוליטיקאי כזה או אחר, ואין זאת. יש ואקום הנהגתי וכשל של קבלת החלטות".

לבני סקרה את המצב במצרים וציינה כי למרות שהוא מטריד ביותר ואיננו יודעים מה יקרה בסופו של דבר, ועל אף שבמצב של אי ודאות נהוג להמתין לפני שמקבלים החלטה, זו תהיה טעות היסטורית להמתין ולא לזיזם, משום שזומה עשויה לשנות את הלך ההחלטות באזור. "אם נצלול עד שיעבור הגל - הוא ישטוף אותנו".

המעשה הנכון אותו יש לעשות, לדעת לבני, הוא סיום הסכסוך עם הפלשתינאים. "תשעה חודשים ניהלתי מו"מ עם הפלשתינאים אך הוא נמוג, לא בגלל שהגיע למבוי סתום, אלא בגלל הבחירות בישראל. להערכתי, ניתן לסיים את הסכסוך הישראלי פלשתינאי בהסכם על הנייר, שימומש רק כאשר תהיה לפלשתינאים ממשלה שניתן לסמוך עליה, לא ממשלה הנשלטת ע"י החמאס. כחלק מההסכם יהיו הסדרי בטחון אזוריים וזה ישפיע על מערכת היחסים בינינו לפלשתינאים וגם על הדרך בה יסתכלו עלינו מדינות ערב. אין היום מנהיג פלשתינאי שיכול לחתום על הסכם עם ישראל ללא הסכמה של העולם הערבי וזה הזמן לעשות זאת. מול תהליכים גדולים יש לקבל החלטות גדולות".

לבני יצאה כנגד מפלגת השלטון ותהתה איך זה שמפלגה ציונית לאומית חברה למפלגה דתית לאומית אך בכל זאת שתיהן ממשות חזון של מפלגה חרדית?! "מדינת ישראל צריכה להחליט סוף סוף מיהי. היא מורכבת מקבוצות שחיות בנפרד ואין ביניהן כמעט הסכמה לגבי מהי מדינה יהודית? - האם דמוקרטיה? האם כזו המתנהלת ע"פ החוק או ע"פ ההלכה?"

צפויה החלטה בין שני חזונות שונים המתקיים ביניהם מאבק - מחד, קיומם של יהודים על חלקי ארץ ישראל כולה. השני - מדינה יהודית דמוקרטית. החזון שלי הוא חזון של מדינה יהודית ודמוקרטית בטוחה במדינת ישראל. שתי מדינות לאום אינו גחמה של ממשל אמריקאי ולא עניין של חולשה, אלא עניין של הכרעה של מדינה בעלת רוב יהודי. אימוץ של שתי מדינות לאום הוא קריטי לעתיד המדינה".

לבני הכריזה כי צריכה להיות חוקה, שמגדירה את המדינה היהודית באופן שאינו לפי ההלכה החרדית. לקבל החלטות שיאחדו את העם. "די לאיחוד העם בגלל פחד, ובגלל הנהגה שמונעת מפחד, שרק מאחדת את העם ב"כולנו נגד כל העולם". על ההנהגה לאחד את העם בהליכה בצע משהו, לא נגד משהו. "אני מאמינה", סיכמה לבני, "שאפשר להחזיר את עם ישראל למקום עליו חלמו הוריי ועליי אני חולמת בשביל ילדיי".

שר ההגנה הבריטי, ליאם פוקס בהתייחסו לתהליכי הדמוקרטיזציה במצרים:

"הבסיס המוסרי של ארצות המערב הוא משהו שאנו לא יכולים למנוע ממדינות מאומות אחרות"

במושב שרי ביטחון על האתגרים האסטרטגיים המשותפים שנעל את יומו הראשון של כנס הרצליה ה-11, דנו שרי הביטחון של בריטניה, צ'כיה והונגריה יחד עם השר להגנת העורף, מתן וילנאי, על האתגרים האסטרטגיים המשותפים. פוקס הינו שר ההגנה הבריטי הראשון המבקר בישראל מזה עשורים.

פוקס התייחס למצב במצרים ואמר שאנחנו חייבים להבטיח את בניית אבני היסוד בדמוקרטיה במזרח התיכון, כגון הפרדת רשויות ושוויון זכויות. "הבסיס המוסרי של ארצות המערב הוא משהו שאנו לא יכולים למנוע ממדינות מאומות אחרות".

פוקס אמר כי "אנחנו מצפים להמשך שיתוף הפעולה האסטרטגי. יש לנו הרבה מאוד אינטרסים ועניין בישראל מבחינת סחר, התמודדות בטרור ואינטרסים נוספים. אנחנו צריכים לעזור זה לזה במלחמה בטרור". לפי פוקס הפריחה והשגשוג של הבריטים תלוי גם בסכסוך הישראלי פלסטיני בעקיפין, מאחר וסכסוכים אזוריים משפיעים על מקומות אחרים בעולם. מבחינתו פתרון "שתי המדינות" בינו לפלס' הינו חיוני להתמודדות עם הסוגיה האיראנית ולהבטחת יציבות באזור.

לגבי הניסיון של איראן להשיג נשק גרעיני אמר פוקס כי היה לאיראן תפקיד מרכזי במערכה העולמית בתור פרטנרית כלכלית ועסקית. חלק מהאיומים העומדים בפנינו כגון תמיכה בטרור ובנשק גרעיני סמוכים מדי וקרובים מדי באיראן. פוקס התייחס לדברי ראש המוסד היוצא מאיר דגן ומאר כי הוא אינו חושב שאנחנו צריכים להניח הנחות אופטימיות, ויש להניח שתוכנית הגרעין של איראן מתקדמת יותר ממה שאנו חושבים - הזמן אינו משחק לטובתנו. לפי פוקס, אם איראן תשיג נשק גרעיני זה יכול להיפך לאסון. הקהילה הבינלאומית לא תסבול התחמשות איראנית, ואנחנו לא נתעלם מכך ולא ניסוג.

פוקס קרא לקהילה הבינלאומית לפעול במקום לדבר - "לכולנו יש אתגרים דומים, נשיג להתמודד איתם טוב יותר בעזרת שיתוף פעולה ואינטרסים"

במושב שכותרתו "מאזן החוסן והביטחון הלאומי: הערכת מצב לאומית", תקף שר האוצר, יובל שטייניץ את חברות הגז

"טרם נתקלתי בלוגיקה כמו זו של הלוביסטים של חברות הגז: 'אם הגז מגיע ממצרים, צריך מהר לפתח את שדות הגז כדי שתהיה חלופה ותחרות. אם הוא לא מגיע - אותו כנ"ל וצריך לתת הנחות נוספות לייצור מהיר"

שר האוצר ד"ר יובל שטייניץ התייחס לנושאי הכלכלה הבווערים של הימים האחרונים, הקשורים לחוסן הכלכלי של ישראל.

אעפ"י ששדות הגז הינם גדולים ומשמעותיים ומגלמים שווי של 150-120 מליארד דולר, שטייניץ לא רואה בהם כאירוע מאקרו כלכלי, משום שניצול המשאבים הללו צפוי להתפרס על כ-40 שנה. לשיטתו עלינו להמשיך ולהתבסס על ההון האנושי ולראיה - "אנו משקיעים מליארדים ברפורמות לאוניברסיטאות ולמכללות".

לפי שטייניץ מדינת ישראל מקבלת מעט מאד כסף משדות הגז, בניגוד לסטנדרטים המקובלים באירופה, ולכן דאג להקים את ועדת ששינסקי. בהתייחס ללוביסטים של חברות הגז אמר שטייניץ כי טרם נתקל בלוגיקה שכזו - "אם הגז מגיע ממצרים, צריך מהר לפתח את שדות הגז כדי שתהיה חלופה ותחרות. אם הוא לא מגיע - אותו כנ"ל וצריך לתת הנחות נוספות לייצור מהיר".

שטייניץ אומר שהמטרה המשותפת היא לפתח את השדות האלה כמה שיותר מהר, זה אפשרי מבחינת התנאים שנוצרו. "אין סיבה שיהיו עיכובים ולהיפך - צריך לזרז את זה ואני מאמין שזה אפשרי".

שטייניץ המשיך והתייחס לעליית מחירי הסחורות בעולם והשפעתה עלינו ואמר כי בנוסף לעלייה במחירי הדלק והקמת, ייתכנו עליות נוספות גם בגז, נפט, פחם, נחושת. למרות זאת שטייניץ לא מתכוון להעניק סובסידיות או הנחות במיסים: "עליית מחירי הדלק מטרידה ונובעת בעיקר מעליית מחירי הנפט. ברוב מדינות אירופה המערבית אחוז המס גבוה יותר וממשלת ישראל לא תוכל לתת סובסידיות או הנחות במיסים בכל פעם שמחירים יעלו או ירדו". שטייניץ מדגיש את החשיבות שבשמירה על מסגרת התקציב הדו-שנתי, המכיל בתוכו אלמנטים חברתיים רבים כגון: השקעה בחינוך, בפריפריות, מס הכנסה שלילי ועוד.

"לא נוכל בכל פעם שמחירי הדלק עולים לפרוץ מסגרות תקציביות. העולם מסתכל על הדברים האלה ונותן את דעתו על פריצת מסגרות כזו ומפרש אותה כחוסר יציבות. הדרך היחידה בה האזרח הפשוט יוכל להתמודד היא ריווח מדרגות המס - כך אלו שעובדים יוכלו ליהנות מהכנסה פנויה גדולה יותר ולהתמודד עם עליות המחירים שאירעו לאחרונה". בנוסף מס ההכנסה השלילי שיונהג החל מינואר הקרוב עתיד לסייע משמעותית למשתכרים בשכר נמוך וכך הם יוכלו להתמודד עם בעיית עליות המחירים, לצד עידוד היציאה לעבודה.

שטייניץ התייחס לבעיית המשילות הקשה ממנה סובלת מדינת ישראל, אשר דוגמא לכך ניתן לראות במינוי הרמטכ"ל. לפי שטייניץ הפתרון לבעיה זו היא במעבר לשיטת משטר נשיאותית ובמהירות.

"מדינת ישראל סובלת 62 שנה משיטת משטר פגומה - חוסר יציבות פוליטית, בחירות מוקדמות פעם אחר פעם, התפוררות של המסגרות המפלגתיות והפוליטיות - מהשמאל עד הימין. אין כבר מפלגות גדולות במערכת הפוליטית

הישראלית. הקואליציה מורכבת ממפלגות קטנות ובינוניות ואווירת בחירות קבועה - זה לא טוב ולא בריא! כתוצאה מכך, אנו רואים תופעות שמועצמות על ידי פעילות תקשורתית שמעוררת ומעודדת התפלגות והתפוררות של מפלגות. לתוך בעיית המשילות נכנסת גם הבעיה של ה"אקטיביזם השיפוטי" אשר משפיע על החלטות. המערכת הפוליטית נדרשת לחכות לאישור בג"ץ, היועמ"ש ומסגרות פוליטיות אחרות. לא פעם שואלים את עצמנו מה ביהמ"ש יגיד על ההחלטה גם אם הוא בפועל לא מתערב".

נשיא המדינה, שמעון פרס באירוע הפתיחה הרשמי

באירוע הפתיחה הרשמי אמר נשיא המדינה, שמעון פרס: האינטרנט העניק לעוני ולדיכוי קול - אי אפשר להשתיקו. נועלים דלתות והוא פותח חלונות

"המהפכה במצרים היא הצהרה של דור צעיר נגד הפער שבין עניים ועשירים", אמר היום נשיא המדינה, שמעון פרס, באירוע הפתיחה הרשמי של כנס הרצליה 2011 במרכז הבינתחומי. "אי אפשר להשתיק את המרד החברתי במצרים, גם בשל הצעירים שרוצים דמוקרטיה וגם בשל השפעת האינטרנט. האינטרנט העניק לעוני ולדיכוי קול - אי אפשר להשתיקו. נועלים דלתות והוא פותח חלונות".

לדברי פרס, את הנבואה על דמוקרטיה במצרים נשא בן גוריון בנאומו האחרון לפני 37 שנים, כשאמר כי יקום דור צעיר שידרוש חופש ודמוקרטיה. היום אנחנו חיים במציאות הזו, אמר נשיא המדינה וציין את תרומתו הגדולה של הנשיא מובראק למען השלום, תוך שהוא מדגיש כי אינו מאמין שחילופי שלטון יביאו לשינוי הרצוי במצרים.

"ההיסטוריה איבדה את סבלנותה. הסכסוך מנוצל לרעת כל הצדדים", אמר פרס והוסיף, האירועים הדרמטיים של העת האחרונה מחייבים פתרון הסכסוך הישראלי פלסטיני ובהקדם. לצד ההתאגוונות מול האויב הקם מולה, נדרשת ישראל בו בזמן להושיט ידה לשלום עם כל גורם המוכן לפיוס. פשרה אמיתית לדבריו, כואבת ככל שתהיה, עדיפה על פני הסכנות שיוצרו בהיעדרה.

"למדנו שמשא ומתן מתחיל מפערים גדולים ומוכרזים ולמדנו שצריך לגבור עליהם לא בפטישים או בתופים אלא ביצירתיות, חכמה וסבלנות, ללא פרסום יתר. משא ומתן הוא תהליך, שבראשיתו כל צד מנסה להשיג את המרב, ובהמשכו שני הצדדים מבינים שיש להיפרד מעמדות הפתיחה המוצהרות, ולהגיע לעמדות סיום מעשיות", אמר פרס וקיווה כי "הדור הצעיר יצטייד באיפונים במקום אבנים".

ראש אג"ת האלוף אשל: "אם יבשיל המסע לנשק גרעיני של איראן ייווצר ג'ונגל גרעיני גלובלי"

במושב "מאזן החוסן והביטחון הלאומי: הערכת מצב לאומית"

אשל הזהיר כי תחת מטריה גרעינית זו ירגישו השחקנים הרדיקליים מוגנים לאתגר את ישראל באופן בוטה יותר

במושב שכותרתו "מאזן החוסן והביטחון הלאומי: הערכת מצב לאומית", שפתח את כנס הרצליה 2011 של המרכז הבינתחומי, אמר אלוף אמיר אשל, ראש אגף תכנון בצה"ל: "למרות המציאות הביטחונית השקטה יחסית, אין סטטוס קוו. ללא שינוי המגמות הנוכחיות בהן אנו נמצאים כיום, הצפי הוא של סיכונים ביטחוניים גוברים בטווח הבינוני והארוך וככל שהמגמות תימשכנה, הסיכונים יגברו".

האלוף אשל ציין, כי ארצות הברית נחלשת כשחקן מרכזי והדגיש את ההשפעה של תופעה זו על העולם כולו ועל המשטרים המתונים. לדבריו, התהליכים במזרח התיכון נקבעים על ידי 3 מדינות: איראן, טורקיה וישראל, כאשר איראן היא מדינת סף גרעינית. אם יבשיל המסע לנשק גרעיני ייווצר ג'ונגל גרעיני גלובלי ותחת מטריה גרעינית זו, ירגישו השחקנים הרדיקליים מוגנים יותר וירשו לעצמם לאתגר את ישראל באופן בוטה יותר.

בהתייחס לאירועים האחרונים במצרים אמר אשל, כי קיים תהליך של היפוך מההנהגה השולטת אל רעיונות אזרחיים. "העובדה שההמון איבד את מורא השלטון מהווה פוטנציאל לשינוי. יחד עם זאת, אם תהליך זה נשען על איסלמיזציה וחוסר בשלות לדמוקרטיזציה יהיה קשה מאוד לנבא את העתיד במצרים, אך אין ספק כי המצב הנוכחי לא יישאר כפי שהוא". לדבריו, משמעות תהליכים אלו היא התמקדות של מצרים ומדינות נוספות בנושאי פנים ויורגש חוסר של מעורבות מצרית בתהליכים אזוריים.

בהתייחס לסוגיה הפלסטינית אמר ראש אג"ת כי אין ספק שיש פוטנציאל לפרטנר. למרות הפיצול הטרור הוא לא זה שמוביל, ולכן צריך לראות בכך הזדמנות. "ההזדמנות, שלא ברור אם הן אמיתיות, מחייבות בחינה וניסיונות מיצוי. חייבת להיות עמידה על האינטרסים הביטחוניים והחיוניים של ישראל. בחלק מהנושאים, אין מועד ב' ולכן חשוב לפעול בצורה מושכלת. מחירים שנאלץ לשלם בעתיד עשויים לעלות בהשוואה למחירים ששילמנו בעבר, ויכול להיות שהתמורות תקטנה".

יש התפתחות באיום הצבאי, יש לפעול לקיצור משך העימותים. ניצחון יוביל להרתעה ולדחיית עימותים אחרים, למועדים רחוקים יותר ככל שניתן. לא הכל נמצא בידיים של מדינת ישראל. אמנם ישראל תנסה להוביל לשינוי מגמות, ואם לא תצליח - הסוגיה האסטרטגית תהיה קשה יותר מהסוגיה האסטרטגית הנוכחית.

המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה מקיים את כנס הרצליה השנתי ה-11 על "מאזן החוסן והביטחון הלאומי של ישראל - 2011". הכנס מתקיים בין התאריכים 6 עד 9 בפברואר, בקמפוס המרכז הבינתחומי בהרצליה. הכנס בוחן מגמות אסטרטגיות גלובליות ואזרחיות וכן את קווי המדיניות ויחסי החוץ בין המעצמות ובין ישראל לקהילה הבינלאומית. הכנס מורכב מ-30 מושבים המקיפים קשת רחבה של סוגיות אסטרטגיות החל מהתמודדות העולם עם איראן גרעינית, המאזן הכוחות העולמי החדש לאור התעצמות מדינות המזרח הרחוק, התלות ההיסטורית בארה"ב מצד אחד ואיבוד מדינות אירופה מצד שני, וגמילת העולם מנפט. תשומת לב מיוחדת תינתן לסוגיית ההתמודדות עם פערים בחברה הישראלית, כחלק בלתי נפרד מבחינת החוסן הלאומי.

עדכונים שוטפים על הכנס ניתן לקבל באמצעים הבאים:

אתר האינטרנט של כנס הרצליה, שם יועברו המושבים בשידור חי: www.herzliyaconference.org

תמונות סטילס מהכנס: [/http://www.yotamfr.com/herzliyaconference](http://www.yotamfr.com/herzliyaconference)

חשבון הטוויטר של כנס הרצליה: <http://twitter.com/herzliyaconf>

דף הפייסבוק של כנס הרצליה: <http://www.facebook.com/HerzliyaConference>

לפרטים נוספים:

ארד תקשורת, דוברות כנס הרצליה

לירן אלרם, דובר כנס הרצליה 054-6699323 lirane@euroisrael.co.il

יניב בלזר, צוות דוברות כנס הרצליה 054-6699331 yanivb@euroisrael.co.il

אסף שמואלי, צוות דוברות כנס הרצליה 054-6699308 assafs@euroisrael.co.il

דוברות המרכז הבינתחומי הרצליה:

דורון קרני, ראש חטיבת דוברות, שיווק ואירועים 052-478011

דנה ברנשטיין, דוברת 052-5695037